

SAIMAAN

ammattikorkeakoulu

Saimaa University of Applied Sciences

Saimaan ammattikorkeakoulun kielikeskus

KIELIVIRTTAA SAIMAALTA – uuden kynnyksellä

LANGUAGE FLOW FROM SAIMAA – new horizons

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja
Saimaa University of Applied Sciences Publications

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja
Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 92
ISBN 978-952-7055-63-2 (PDF)
ISSN 1797-7266

Esipuhe

Kielivirtaa Saimaalta on Saimaan ammattikorkeakoulun kielikeskuksen sarja, jonka ensimmäinen artikkelikokoelma (Kielivirtaa Saimaalta – rajanylityksiä) julkaistiin 2015. Tämän jälkeen olemme olleet artikkeleinemme laineilla vuonna 2016, pyörteissä vuonna 2017, matkalla 2018 ja tänä vuonna olemmekin uuden kynnyksellä. Tämä julkaisu on viimeinen Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa ja ensi vuonna LAB ammattikorkeakoulun synnyttyä toivomme julkaisevamme samantyylistä kollegoille tarkoitettua artikkelisarjaa uudessa innovatiivisessa työelämää korostavassa korkeakoulussa.

Kuten ennenkin tämän julkaisun tarkoituksena on jakaa tietoa ja innostusta kieltenopettajien kesken. Ajatuksena on rohkaista jatkuvaan uuden kokeiluun ja opetustyön kehittämiseen. Artikkelit kertovat opiskelijoiden mielipiteistä, opettajien opetuskokeiluista ja pohdinnoista monikielisen viestinnän laajasta alasta.

Tämä vuonna artikkelit on kirjoitettu suomeksi, englanniksi, venäjäksi, ruotsiksi ja ranskaksi. Näin on edistetty monikielisyyttä kielten ammattilaisten kesken.

Tervetuloa kielivirtaan!

Preface

Kielivirtaa Saimaalta/ Language Flow from Saimaa is a publication series, the first article collection of which appeared in 2015. The publication in 2019 is called Language Flow from Saimaa – New Horizons. The Language Centre at the Saimaa University of Applied Sciences will become the Language Centre at the LAB University of Applied Sciences in January 2020 with about 48 language teachers in Lahti and Lappeenranta. We hope to begin a new publication series under a new title next year and welcome our international partner universities to take part in the publication.

The aim of the publication is to empower teachers by sharing best practices and informing about new trends and experiences in language teaching and learning. The articles are in Finnish, Swedish, English, French and Russian to encourage plurilingualism among language teachers.

Sisältö

Uuden kynnyksellä – new horizons.....	5
1 Tarja Kovalev: Digitaaliset työkalut S2-opetuksessa - Suomi-passi.....	5
2 Esa Laihanen: Kun työelämäviestijä kielikonsultin kohtasi – kokemuksia kielikonsultointiyhteistyöstä.....	7
3 Anna-Riitta Pettinen: Miten se kirjoitetaan?	18
4 Olesia Kullberg: Модное увлечение	20
5 Sari Pärssinen: Paris par les bande-dessinée	22
6 Jaana Häkli: Saksan alkeisopetuksen sisällöistä houkuttelevuutta saksan opintoihin.....	26
7 Valentina Nikolaeva-Viikki: Mother tongue in foreign language learning....	29
8 Katja Remsu: Uuden kirjoittamisen haasteet	32
9 Esa Laihanen: Tekstilaji- ja vuorovaikutustietoisuutta työhakemustekstien harjoitteluun	35
10 Alexander Shulgin: Russian Language in, out of and after the Internet	41
11 Vera Kozlovskaya: Sociala medier som hjälpmedel i svenskundervisning: ett fall	43
12 Olesia Kullberg: Двухязычная семья — трехязычные дети?	47
13 Olesia Kullberg: «Один родитель — один язык». Зачем и почему?	49
14 Mari Pyysalo: Esteettömyys ja tasa-arvo opiskelussa -arkihavaintoja	51
15 Seija Varis: Tradenomiopiskelijoiden ajatuksia kielenhuollon opetuksen tarpeellisuudesta ammattikorkeakoulussa	53
16 Seija Varis: Kuvataideopiskelijat arvioivat puheviestintätaitojaan	57
17 Valentina Nikolajeva-Viikki: Learning a foreign language can help you to live healthier life	60
18 Katja Remsu: Jospa vaihdon tavoitteena olisikin sukukielten tukeminen....	63
19 Katja Remsu: Vähemmistökielet kuuluvat Petroskoissa	64
20 Aili Myller: Tilannekatsaus suomen kielen opettamisesta Pietarin Polyteknisessä yliopistossa.....	65
21 Jaana Häkli: Matkalla kulttuurisensitiivisyydestä kulttuurilukutaitoon.....	68
22 Valentina Nikolajeva-Viikki: Nostalgia	74

Uuden kynnyksellä – new horizons

The articles in this publication cover some of the current items in HEI language teaching and learning. The first topics are about language teaching methods, the next are informative in character and the last ones cover intercultural and international aspects of language studies.

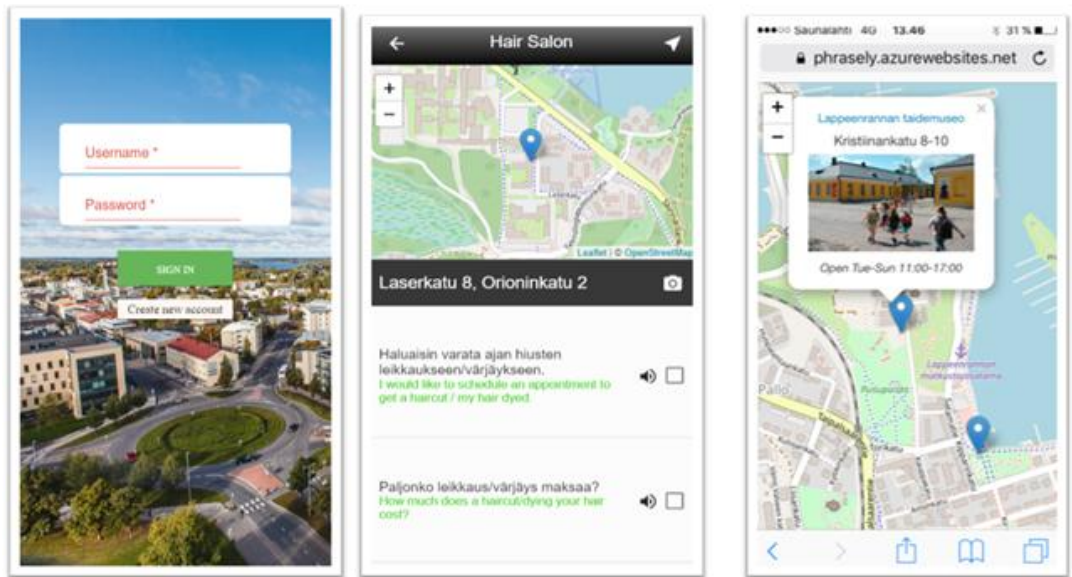
Welcome to the language flow from Saimaa!

1 Tarja Kovalev: Digitaaliset työkalut S2-opetuksessa - Suomi-passi

Suomi-passin ajatuksena on kannustaa ja tukea Skinnarilan kampuksen kansainvälisiä opiskelijoita käyttämään suomea luokkahuoneen ulkopuolella arkipäivän asiointitilanteissa sekä tutustumaan kaupunkiin ja yrityksiin. Passi on tällä hetkellä osa S2-opintoja. Tähän asti käytössä on ollut paperiversio, mutta 2020 alussa on tarkoitus lanseerata passin digiversio. Digi-passista on jo tehty demoversio, mutta se vaatii vielä lisäkehitystyötä ennen kuin se voidaan ottaa käyttöön. On mahdollista, että kehitystyön tuloksena syntyy myös kaupallistettava versio. Tämän tyyppisiä ”fraasikokoelmia” on ollut käytössä myös muissa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa mm. Turun yliopistossa, joten idea ei ole uusi. Halusin kuitenkin kehittää ideaa astetta autenttisempaan suuntaan, ja että tuleva ohjelma olisi mahdollisesti paljon muutakin kuin fraasikokoelma. Sen sijaan, että sisältö on opettajan laatima, sen tekevätkin yritykset ja organisaatiot itse.

Passi sisältää yhteistyökumppaneiden laatimia yleisimpiä asiointifraaseja, joita käyttämällä opiskelija saa kyseessä olevasta yrityksestä tai organisaatiosta kuittauksen – se on mahdollisesti numerosarja tai vastaava - jonka opiskelija syöttää laitteeseen fraasin sanottuaan. Nykyisessä versiossa opiskelija pystyy kuuntelemaan fraasit ja harjoittelemaan niitä ennen asiointiaan yrityksessä. Pohdimme myös äänitystoiminnon lisäämistä ohjelmaan. S2-opintoihin

yhdistettynä kuitauksia voi käyttää osana kurssisuoritusta. Toki passia on mahdollista käyttää myös kurssin ulkopuolella.

Passin digiversiota voi kehittää monin eri tavoin: autentikointi, uusien ikonien suunnittelu, ohjelman sisällön ja ulkonäön hiominen, pelillisyyden lisääminen, lisäosien suunnittelu mm. Chatbot, jonka kanssa opiskelija voi ”keskustella” suomeksi käyttäen yksinkertaisia lauseita. Lisäksi tarkoituksena on tutkia, voisivatko yritykset markkinoida omia tuotteitaan tai jakaa muuta informaatiota ohjelman kautta. Myös kaupunki voisi passin kautta tuoda esille omia palveluitaan kansainvälisille opiskelijoille. Esimerkkinä vaikkapa museoperjantai: kuukauden ensimmäisenä perjantaina museoon on ilmainen pääsy, joka toimii kannustimena opiskelijoille vieraillla museossa, museo saa lisää kävijöitä ja samalla opiskelijat saavat kurssimerkinnän käytettyään asiointifraasia museossa.

Ohjelman markkinointiin ja yritysysteistyön kehittämiseen tarvitaan resursseja ja projektiin on haettu rahoitusta muutamalta eri taholta. Projektissa on tällä hetkellä mukana viisi opiskelijaa ja kaksi opettajaa. Tavoitteena on ollut kehittää mobiililaitteella käytettävä ohjelma, jonka avulla kansainväliset opiskelijat selviytyvät arkipäivän asiointitilanteissa suomeksi. Samalla he tutustuvat kaupunkiin ja yrityksiin, joka voisi mahdollisesti parantaa opiskelijoiden integroitumismahdollisuuksia ja työllistymistä opintojen jälkeen. Digi-passin

koodaustyö kehittää mukana olevien opiskelijoiden ammattitaitoa monipuolisesti ja käytännönläheisesti. Yritysyhteistyö on puolestaan oman organisaatiomme strategian toteuttamista parhaimmillaan.

2 Esa Laihanen: Kun työelämäviestijä kielikonsultin kohtasi – kokemuksia kielikonsultointiyhteistyöstä

Yliopisto- ja korkeakouluopiskelijat ovat omien tieteen- ja ammattialojensa noviiseja, jotka opintojensa aikana sosiaalistuvat omaan alaansa sekä oppivat ja omaksuvat alojensa käytänteitä ja arvoja. Vähitellen he kasvavat ja kypsyvät oman alansa asiantuntijoiksi, joilla on oma, alalleen ominainen tapa tarkastella todellisuutta, vaikuttaa siinä sekä luoda ja muokata sitä. Eri aloja ja niille toimimaan tähtääviä opiskelijoita voi pitää eräänlaisina heimoina, joiden toimintaa ohjaa näille ominainen heimokulttuuri, joka määrittelee heimon arvoja ja tapaa nähdä maailma. (Ks. opiskelijaheimoista ja niiden kulttuureista tarkemmin Ylijoki 1998.)

Kielikeskuksen opettaja kohtaa työssään erilaisia opiskelijaheimoja ja joutuu opetusta suunnitellessaan ja toteuttaessaan väistämättä pohtimaan erilaisten opiskelijaryhmien eroja ja tapoja ajatella, oppia ja katsoa maailmaa. Kielikeskusurani aikana olen saanut työskennellä monien opiskelijaheimojen kanssa: olen kurssellani kolmessa eri yliopistossa saanut opettaa eri alojen teekkareita, kyltereitä, monenkirjavia humanisteja, luonnontieteiden, kasvatus- ja yhteiskuntatieteiden, lääke- ja terveystieteiden, metsätieteiden ja jopa teologian opiskelijoita; ammattikorkeakoulussa taas olen tähän mennessä saanut kohdata liiketalouden ja tekniikan sekä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoita. Lisäksi olen vuosien varrella opettanut suomen kieltä myös suomen kielen pääaineopiskelijoille ja muunkielisille. Erilaisten opiskelijaheimojen kanssa työskentely on ollut ilo, kielikeskustyön suola ja sokeri.

Tässä artikkelissa kerron Saimaan ammattikorkeakoulun kielikeskuksen ja Oulun yliopiston suomen kielen oppiaineen toteuttamasta kielikonsultointikokeilujen sarjasta, jossa erilaisia opiskelijaheimoja kohtautettiin Skinnarila–Linnanmaa-akselilla. Pääosassa ovat ja ääneen pääsevät työelämän viestintäkurseja Skinnarilassa suorittaneet tuotantotalousteekkarit, sairaanhoitajaopiskelijat sekä fysioterapeuttiopiskelijat, jotka saivat kokeilussa teksteistään palautetta kielikonsulteiltaan eli Oulun yliopiston suomen kielen opiskelijoilta. Artikkelissa esittelen kielikonsultointikokeilun taustoja ja tavoitteita, kuvaan kokeilun kulkua ja analysoin Skinnarilan kampusen opiskelijoiden kielikonsultointiyhteistyöstä antamaa palautetta. Lopuksi pohdin kokeilun antia ja erittelen kokeilusta opittua.

Kielikonsultointikokeilun tausta ja tavoitteet

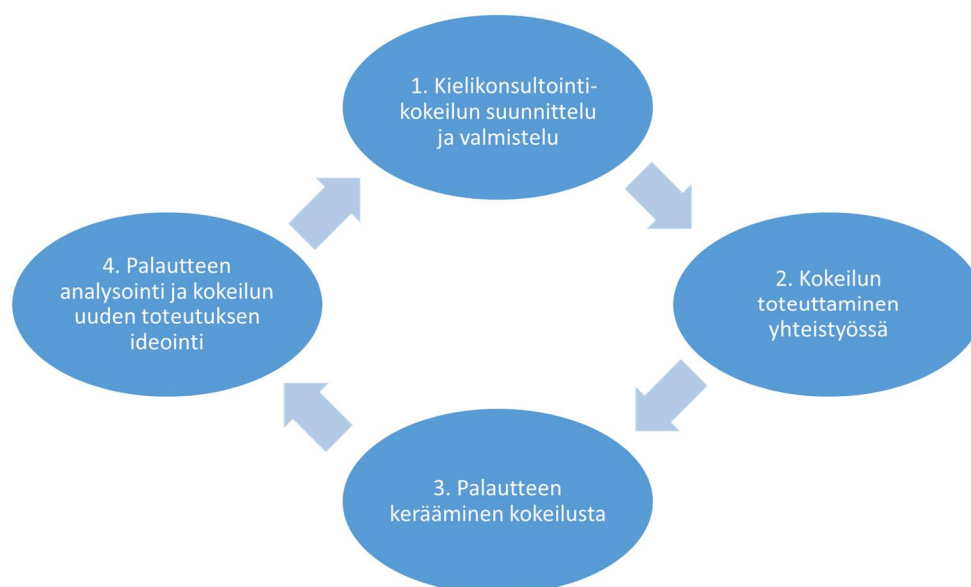
Tässä puheena oleva kielikonsultointikokeilujen sarja alkoi, kun marraskuussa 2016 tapasin Helsingissä järjestettyjen Yliopistopäivien illallisella yliopistonlehtori Maija Saviniemen Oulun yliopiston suomen kielen oppiaineesta. Illallisen aikana kerroin Oulun yliopistossa työskentelemistäni ajoista (toimin Oulun yliopiston kielikeskuksessa suomen kielen ja viestinnän lehtorina vuosina 1997–2005) ja muistelin, miten teimme vireää opetusyhteistyötä kielikeskuksen ja suomen kielen ainelaitoksen kesken. Kyselin, mitä kuuluu silloisille yhteistyökuvioille nyt. Ilokseni kuulin, että suomen kielen ainelaitoksessa työskennelleen lehtori Merja Karjalaisen kanssa aikanaan aloittamaamme kielikonsultointiyhteistyötä kielikeskuksen *Tieteen popularisoinnin kurssin* ja silloisen *Kielenhuollon jatkokurssin* (nykyisin *Kielikonsulttikurssi*) kanssa toteutetaan Oulussa edelleen osittain uusin toimintamuodoin. Lasipalatsin illallispöydässä Helsingissä päätimme testata, miten opiskelijaheimojen kohtauttaminen ja kielikonsultoinnin toteuttaminen onnistuisi Linnanmaa–Skinnarila-akselilla. Tavoitteena oli, että kokeilusta hyötyisivät molemmat osapuolet.

Oulun yliopiston suomen kielen oppiaineen järjestämä *Kielikonsulttikurssi* tarjoaa sille osallistuville suomen kielen opiskelijoille mahdollisuuden harjoitella kieli-asiatuntijana toimimista mahdollisimman autenttisissa työelämän konsultointitilanteissa. Palautetta kielikonsultit antavat kokonaisten tekstein kielestä aidoille asiakkaille. Saimaan ammattikorkeakoulun kielikeskuksen

järjestämällä työelämäviestinnän kursseilla sekä ammattikorkeakoulun että Lappeenrannan teknillisen yliopiston (nyttämmin Lappeenrannan–Lahden teknillisen yliopiston eli LUT-yliopiston) opiskelijat harjoittelevat toimimista omien alojensa työelämän teksti- ja vuorovaikutustilanteissa. Kokeilussa valitsimme konsultoitaviksi teksteiksi työnhaun tekstit, koska pidimme niiden kommentointia konsulteille sopivana tehtävänä. Koimme palautteen kyseisistä teksteistä hyödyttävän työelämän viestinnän kurssia suorittavia Skinnarilan kampuksen opiskelijoita, jotka vertaispalautteen sekä opettajan palautteen lisäksi saivat näin palautetta tuotoksistaan myös aidosti ulkopuolisilta kielikonsulttilukijoilta.

Kielikonsultointikokeilun toteutus

Tähän mennessä olemme toteuttaneet kielikonsultointikuvion kolme kertaa ja kehittäneet toimintaa Demingin kehittämissyklin mukaisesti (ks. kuva 1) kierros kierrokselta. Keväällä 2017 kokeiluun osallistui asiakkaana tuotantotalousteekkareista koostuva ryhmä (LUT-yliopiston opiskelijoita), syksyllä 2017 sairaanhoitajaopiskelijaryhmä sekä syksyllä 2018 fysioterapeuttiopiskelijoiden ryhmä (kaksi jälkimmäistä ryhmää siis Saimaan ammattikorkeakoulun opiskelijoita). Kielikonsultteina on tähän mennessä toiminut kolme oululaisista suomen kielen opiskelijoista koostuvaa ryhmää.

Kuva 1. Kielikonsultointikokeilun vaiheittainen kulku. Kokeilu eteni Demingin kehittämissyklin mukaisesti. Vaiheet toistuivat kaikkiaan kolme kertaa (kolme toteutuskierrosta).

Toteutuksessa *Kielikonsulttikurssin* opiskelijat ottivat yhteyttä asiakkaisiin ja pyysivät näitä lähettämään työhakemukset ja cv:t tai ansioluettelot sähköpostitse konsulteille. Tutustuttuaan teksteihin konsultit antoivat asiakkailleen palautteen henkilökohtaisesti ja/tai kollektiivisesti (eri kierroksilla käytettiin erilaisia menettelyjä). Henkilökohtaisen palautteen konsultit antoivat kirjallisesti; kollektiiviseen palautteeseen he nostivat teksteistä havaitsemiaan keskeisiä kielenhuollon seikkoja ja tekivät aiheista opetusvideoita ja muita esitystallenteita.

Palautteen kerääminen kokeilusta

Kokeilusta kerättiin kaikilla kolmella kierroksella palautetta, jota hyödynnettiin työskentelyn kehittämisessä. Palautetta kerättiin Webropolitse sekä konsulteilta että konsultoitavilta asiakkailta. Lisäksi palautetta kerättiin kurssipalautteen yhteydessä sekä konsulteilta että konsultoitavilta. Saimaan ammattikorkeakoulun kielikeskuksen opiskelijoiden kurssipalautteessa oli erillinen kohta kielikonsultointikokeilusta, ja vastauksia saatiin kaikkiaan 75:ltä Skinnarilan kampuksen opiskelijalta: tuta-teekkareilta 46 vastausta, sairaanhoitajaopiskelijoilta 13 vastausta ja fysioterapeuttiopiskelijoilta 16 vastausta. Lisäksi teimme kokeilun aikana ohjaajina havaintoja, keskustelimme opiskelijoiden kanssa työskentelyn etenemisestä ja kohdatuista ongelmista sekä refleктоimme kokemuksiamme yhdessä. Tässä artikkelissa keskityn kielikeskuksen opiskelijoiden kokeilusta antamaan palautteeseen sekä ohjaajien ajatuksiin.

Kurssipalautteen yhteydessä kysytyillä kielikonsultointia koskevilla kysymyksillä haluttiin selvittää, miten kielikonsultointikokeilu konsultoitavien opiskelijoiden mielestä onnistui (onnistumiset, epäonnistumiset, kehittämistä kaipaavat seikat). Lisäksi kysyttiin, kannattaako kokeilua jatkaa, ja kartoitettiin oppimiskokemuksia. Tarkastelen konsultoitavien antamaa palautetta seuraavaksi tarkemmin opiskelijajeimoittain.

Teekkareiden antama palaute

Syksyllä 2017 tuta-teekkareiden kokeilusta antama palaute oli varsin kannustavaa. Palautteesta nousi esille voimakas halu saada konsulteilta enemmän henkilökohtaista palautetta. Tuolla pilotointikierröksellä konsulttien palaute oli kollektiivista palautetta (opetusvideoita) tekstien keskeisistä kielenhuollollisista ongelmista. Tuta-teekkareiden varsin tyypillisiä palauteääniä edustavat seuraavat palautepöiminnat:

Tosi hyvä idea. Vielä toivoisin enemmän ja aktiivisempaa yhteydenpitoa. Mielellään henkilökohtaista palautetta.

Toimi hyvin, joten kannattaa jatkaa kokeilua.

Kyllähän sieltä tuli ihan järkevää palautetta.

Hyvä kokeilu, mutta jäin kaipaamaan henkilökohtaisempaa palautetta ja - - konkreettisia kehitysehdotuksia. Itse en saanut videoista niin paljon irti, mutta luultavasti monille oli hyödyllinen.

Ei toiminnasta haittaakaan ollut, mutta - - henkilökohtainen palaute olisi paljon mielekkäämpää.

Muutamissa palautteissa konsulttien antaman palautteen katsottiin jääneen yleiselle tasolle. Palautteen toivottiin olevan henkilökohtaista sekä konkreettista ja palautteenannon ripeämpää, jotta palautetta olisi voinut viipeettä hyödyntää myös todellisessa ja akuutissa työnhakutilanteessa:

- - hiukan ympäröyöreitä ohjeita

Palaute tuli melko pitkän ajan päästä, - - vinkkejä ei päässyt hyödyntämään tämän vuoden työhaussa.

Henkilökohtaista palautetta toivotaan, mutta eri asia sitten on, kuinka tarkasti palautteeseen perehdytään, miten se otetaan huomioon ja miten sitä tulevissa tekstitilanteissa hyödynnetään. Teekkareiden palautteessa voimakkaasti esille noussut henkilökohtaisen palautteen kaipuu otettiin huomioon kokeilun seuraavassa vaiheessa. Kaiken kaikkiaan teekkareiden antama palaute oli kannustavaa ja auttoi paikantamaan keskeisiä kehittämiskohteita: seuraavalla

toteutuskiirroksella konsulttien ja konsultoitavien aikatauluja pyrittiin sovittamaan yhteen paremmin ja henkilökohtaista palautetta päätettiin lisätä kollektiivisen, videoina toteutetun yleispalautteen ohien.

Sairaanhoitajaopiskelijoiden antama palaute

Keväällä 2017 kielikonsultointikokeilun toiseen vaiheeseen valittu sairaanhoitajaopiskelijoiden monimuoto-opiskelijaryhmä koostui aikuisopiskelijoista, joista monilla oli jo aiempi ammatti ja työhistoriaakin. Tuon vuoksi työhakemustehtävä ei ehkä ollut kaikkein hyödyllisimmäksi koettu tehtävä kurssin monista tehtävistä, mikä heijastui palautteeseenkin. Ryhmä ilmoitti suostuvansa mielellään konsultointikokeiluun, mutta kun kokeilun aika koitti, sain opettajana tapaamisissa ja sähköposteissa vastata seuraavanlaisiin ihmetteleviin kysymyksiin (keskusteluista noussutta pohdintaa hieman karrikoidusti esitettynä):

Miks miun pitäis lähettää työhakemus Ouluun? Enhän mie sieltä oo töitä hakemassa! Mitä sille hakemukselle siellä Oulussa tapahtuu?

Kaikki kokeilussa mukana olleista sairaanhoitajaopiskelijoista eivät siis pitäneet tehtävää ja siihen liittyvää kielikonsultointi-interventiota mielekkäänä: tehtävän merkitys ei avautunut, kielikonsultointi herätti epäluuloja ja huoltakin. Sairaanhoitajaheimolle henkilökohtaisten tietojen ja asioiden käsittelyyn liittyvät eettiset pohdinnat ovat keskeisiä, mikä osaltaan saattaa selittää edellä mainittua kummastelua. Konsulttien olisi ollut syytä selvittää työhakemustekstien ja niiden sisältämien henkilökohtaisten tietojen käsittelyyn liittyviä kysymyksiä, kun he pyysivät työelämäviestinnän kurssien opiskelijoita lähettämään työhakemustekstinsä konsultoitaviksi.

Sairaanhoitajaopiskelijat saivat teksteistään henkilökohtaisen palautteen lisäksi kollektiivista palautetta (opetusvideot, esitystallenteet) kielikonsulttien keskeisinä pitämistä kieliseikoista ja kielenhuollollisista erityiskysymyksistä. Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokeilusta antama palaute oli jossain määrin kaksijakoista ja osin ristiriitaistakin: jotkut kokivat kielikonsultointiyhteistyön sujuneen hyvin, mutta monet esittivät hyvin ankaraa kritiikkiä kokeilusta, sen

hyödyllisyydestä sekä jatkamisesta ja toivat voimakkaasti esille kokeilussa ilmenneitä ongelmia. Seuraavat palautepöytäkirjat havainnollistavat sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuskirjoja:

Toimi hyvin, sain palautteen ajoissa ja palaute oli opettavaista.

Sujui ihan hyvin, hoitoalalle tosin ei tarvi tehdä työhakemuksia vaan rekryn lomakkeiden kautta.

Ei kannata, tuntui turhalta, vaikka tulikin asiallista palautetta.

Palautteen katsottiin olleen sisällöllisesti varsin relevanttia ja asiallista niiltä osin kuin sitä annettiin. Maininta siitä, että perinteisiä työhakemuksia kirjoitetaan enää harvoin, koska hakeminen tapahtuu verkkolomakkeiden kautta, on mielenkiintoinen. Vaikka hakeminen tapahtuisikin verkkolomakkeitse, tulee hakijan kuitenkin perinteisen hakemuksen tapaan pystyä kertomaan itsestään ja osaamisestaan sekä perustella, miksi juuri hän on sopiva tehtävään. Palautteen perusteella yhteydenpidossa, palautteen saamisessa ja työskentelyn sujumisessa sekä sitoutumisessa (puolin ja toisin) esiintyi ongelmia:

Huonosti. Kauan meni, että saa Oulusta s-postia.

Kielikonsultti ei koskaan vastannut. Hyvä idea muuten.

Kielikonsultointityöskentelyyn sitoutuminen on tärkeää puolin ja toisin. Jos konsultoitava keskeyttää kurssin ilmoittamatta siitä konsultille, jää konsultti vaille tehtävää. Jos taas konsultti pettää konsultoitavan häviämällä kesken kaiken, aiheutuu siitä mielipahaa konsultoitavalle asiakkaalle. Ohjaajina nimitimme tätä havaittua sitoutumisen ongelmaa ja sitouttamisen haastetta saluunan ovet - ilmiöksi¹ ja jouduimme muistuttamaan sitoutumisen tärkeydestä ja työelämän pelisäännöistä opiskelijoille. On tärkeää huomata, että kursseilla opetetaan myös työelämän pelisääntöjä.

¹ Saluunan ovet -kielikuvasta kiitän erästä Oulun yliopiston taloustieteellisen tiedekunnan professoria, joka parikymmentä vuotta sitten paheksui opiskelijoiden ei-toivottua ja oma-aikaista luentokäyttäytymistä sekä sitoutumisen ja sitouttamisen haastetta toteamalla seuraavasti: "Luennolle tullaan kuin Esson baariin ja sieltä poistutaan kuin saluunan ovista!"

Fysioterapeuttiopiskelijoiden antama palaute

Kielikonsultointikokeilun kolmannessa vaiheessa syksyllä 2018 kielikonsulttiryhmä sai luettavakseen fysioterapiaopiskelijaryhmän työhakemustekstit. Opiskelijoiden välisessä yhteydenpidossa käytettiin edelleen sähköpostia, koska sen koettiin olevan yksinkertainen yhteydenpitotapa ja mahdollistavan asiakasviestinnän harjoittelun. Tälläkin kierroksella konsultit antoivat sekä henkilökohtaisen että kollektiivisen palautteen tekstien keskeisistä kieliseikoista.

Fysioterapiaopiskelijoiden kokeilusta antama palaute oli kauttaaltaan hyvin positiivista ja kannustavaa: kaikki 16 vastaajaa kannattivat kokeilun jatkamista ja pitivät sitä toimivana. Työskentelyn katsottiin toimineen *loistavasti, hienosti ja mutkattomasti*. Saatu palaute koettiin hyödylliseksi, ja sen katsottiin olleen *tarpeellista, hyödyllistä, kehittävää, selkeää, opettavaista, tarkkaa, antoisaa, kattavaa ja rakentavaa*. Onnistuneena pidettiin sitä, että palautteessa oli *perusteltu virheet, selitetty [asioita] hyvin, tarjottu vaihtoehtoisia ratkaisuja ja vinkkejä jatkoon*. Palautemateriaalien katsottiin olevan *kompakti tietopankki*, josta on hyötyä tulevaisuudessakin.

Kurssipalautteen perusteella fysioterapeuttiopiskelijat kokivat hyötynsä konsulttien antamasta palautteesta ja raportoivat konsulttien onnistuneen konsultointitehtävässään hyvin. Fysioterapeuttiopiskelijat kertoivat kielikonsultointikokemuksistaan varsin tarkasti ja mainitsivat oppimiaan asioita, mikä viittaa siihen, että he todella olivat perehtyneet kielikonsulttien antamaan palautteeseen ja ottaneet sen huomioon:

Sain rakentavaa palautetta todella ystävällisesti kirjoitettuna. Palautteessa oli perusteltu virheet ja kerrottu miten väärin kirjoitettu kohta tulisi kirjoittaa. Kielikonsultti kehui tekstejäni, vaikka siellä oli virheitä. Oppimateriaali on selkeä ja siitä saa hyviä vinkkejä kirjoittamiseen. Opin joitakin oikeinkirjoitus asioita, kuten sen, että puhelinnumero kirjoitetaan osissa. Opin ajatusviivan käytön.

Palaute oli tosi tarpeellista, oli kiva kun sai korjatut työnhaun materiaalit itselle. Ei jää työn saanti ainakaan niistä kiinni.

Fysioterapeuttiopiskelijat raportoivat ongelmista yhteydenpidossa ja sähköpostiviestinnässä. Kehittämisisideoina opiskelijat mainitsivat Skype-yhteyden, joka mahdollistaisi kasvokkaisen kontaktin konsultoitavan ja konsultin välillä. Opiskelijat olivat tunnistaneet myös em. saluunan ovet -ilmiön eli työskentelyn keskeyttämisestä aiheutuvat ongelmat ja kaipasivat viivästys- ja poikkeustilanteissa riittävää tiedottamista, kuten seuraavista palauteäänistä voi havaita:

- - Odotin pitkään, eikä kukaan ollut yhteydessä - - .

- - osalla oli ilmeisesti ongelmia sähköpostien kanssa - - .

Ehkä skypeyhteys? Voisi olla entistä konkreettisempaa.

Tilanneinfoa tarpeeksi, jos asiat esim. viivästyy.

Yksi fysioterapeuttiopiskelija arvioi palautteessaan myös omaa toimintaansa kriittisesti:

Hienosti! Ainoat risut mitkä annan, annan itselleni, koska olin erinäisistä syistä hieman hidas materiaalien lähettämässä.

Kokemukseni mukaan fysioterapeuttiopiskelijat ovat opiskelijaheimona valikoitunutta joukkoa, tarkkaa, täsmällistä ja aktiivisesti osallistuvaa sekä oman panoksensa antavaa ja tehtävänsä ajallaan ja mallikkaasti hoitavaa väkeä. Tämä näkyy monin tavoin myös heidän antamassaan perusteellisessa, rakentavassa palautteessa ja palautteenantoon paneutumisessa.

Kielikonsultointikokeilusta opittua

Tähän mennessä kolmivaiheisena toteutettu kielikonsultointiyhteistyö on haasteistaan huolimatta hyödyttänyt aidosti molempia osapuolia, mikä on ollut työskentelyn tavoitteenakin. Kielikonsultit ovat saaneet konsultoitavakseen aitoja ja kokonaisia yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden kirjoittamia tekstejä; konsultoitavat taas ovat saaneet palautetta teksteistään vertaispalaute- ja opettajalukijan lisäksi aidosti ulkopuoliselta palautteenantajalta eli

kielikonsulttiltaan. Eriolaisten opiskelijaheimojen kohtauttaminen kielikonsultoinnin kaltaisessa yhteistyössä on jo sinänsä työelämäviestinnässä tarvittavien taitojen oppimisen ja opiskelun kannalta kannatettavaa.

Huomiota kielikonsultointiyhteistyössä – ja vastaavankaltaisissa kokeiluissa – kannattaa kiinnittää eri osapuolten ja toimijoiden odotuksiin ja tavoitteisiin, jotta työskentelyn annista ja reunaehdoista on kaikilla yhteinen käsitys. Ilmeisesti jotkut konsultoitavista olisivat halunneet konsulteilta muutakin kuin kielenhuollollista palautetta; kielikonsulttien tehtävänä taas oli keskittyä nimenomaan kielenhuollollisiin seikkoihin ja tekstin toimivuuteen kielenhuollon näkökulmasta. Palautteenannon näkökulmaa voisi ehkä laajentaa työhakemustekstien tekstilaji- ja vuorovaikutuspiirteisiin sekä tekstien kokonaistoimivuuden tarkasteluun. Kielikonsulttien mukanaolo ei vähentänyt opettajan palaute- ja arviointityötä, mutta muutti jossain määrin sen fokusta työhakemustekstien tekstilaji- ja vuorovaikutusominaisuuksien tarkasteluun ja mahdollisesti tarkemman paneutumisen kurssin muiden osatehtävien arviointiin ja palautteeseen.

Yhteistyökuviossa jouduttiin kiinnittämään huomiota eri puolilla Suomea toimivilla kampuksilla ja verkossa toteutettavien kurssien ajoitusten ja aikataulujen yhteensovittamiseen ja toimivuuteen. Kielikonsultointiyhteistyössä toimivien osallistujien sitouttamiseen sekä vastuulliseen toimintaan on tämänkaltaisessa yhteistyössä kiinnitettävä erityistä huomiota. Siinä on kyse myös työelämän pelisääntöjen oppimisesta: sovittuja tehtäviä ei voi jättää tekemättä ajallaan tai kokonaan kesken ilmoittamatta siitä kaikille asianosaisille, koska oma työpanos vaikuttaa muiden osallistujien työn sujumiseen. Konsulttien ja konsultoitavien yhteydenpito jätettiin kokeilussa paljolti opiskelijoiden varaan, mutta opiskelijoita autettiin pulmatilanteissa. Asiakkaiden ja konsulttien välille tarvittaisiin ehkä enemmän henkilökohtaista yhteydenpitoa, samoin lisäpanostus asiakasviestintään ja sen laadukkaaseen hoitamiseen olisi opiskelijoille tarpeen. Materiaalin käsittelyn eettiset pelisäännöt tulisi tehdä selviksi kaikille, jotta kaikki osapuolet tietäisivät, miten jaettuja materiaaleja käsitellään ja mitä aineistoille tapahtuu työskentelyn päätyttyä.

Kokeilussa painittiin erinäisten teknisten ongelmien kanssa. Sähköpostiviestintään materiaalien välittämisessä ja opiskelijoiden välisessä yhteydenpidossa päädyttiin sähköpostin yksinkertaisuuden sekä asiakasviestinnän vaivattoman harjoittelun vuoksi. Sähköpostin käyttämisen syynä oli myös yhteiseen käyttöön soveltuvan ja aidosti yhteisen oppimisympäristön puute: Oulun yliopisto käytti Optimaa (siirtyminen Moodleen on Oulussa alkanut tätä kirjoitettaessa), Saimaan ammattikorkeakoulu ja koko LUT-konserni taas Moodlea. Sähköpostia käyttämällä halusimme minimoida tekniset ongelmat, mutta sähköpostinkin käytössä ilmeni joitakin pulmia (viestien perillemeno). Kun keväällä 2020 jatkamme yhteistyötä, hyödyntänemme Teamsia.

Pohdittavaa ja itämään jäänyttä

Kielikonsultointikokeilu on saanut pohtimaan, mitkä tekstehtävät ja tekstilajit olisivat sopivimpia konsultointiin. Työhakemus on hyvin henkilökohtainen teksti, mistä johtuu, että sen käyttäminen konsultoinnissa on sekä etu että ongelma: jokainen haluaa ja on motivoitunut saamaan palautetta työhakemuksestaan työstääkseen hakemustaan entistä ehommaksi, mutta oman hakemuksen näyttäminen ja lähettäminen täysin tuntemattomalle palautteenantajalle voi tuntua epämukavalta.

Mielenkiintoinen kysymys on, miten teksteistä saatua palautetta todella hyödynnetään ja mitä palautteesta todella opitaan. Kokeilussa palautteen hyödyntäminen pyrittiin varmistamaan sillä, että palautteen (kielikonsultin palaute, vertaispalaute, opettajan palaute) saamisen jälkeen opiskelijat palauttivat lopullisen, palautteiden perusteella kehittämänsä työhakemuksen kurssin Moodle-ympäristöön. Vastuu palautteen hyödyntämisestä on tietysti aina opiskelijalla itsellään.

Työelämäyhteistyöhön perustuvaa kielikonsultointitoimintaa sovelluksineen voi suositella kokeiltavaksi muuallakin. Kannattaa pohtia, miten omassa työssään voisi toteuttaa eri opiskelijaheimoja ja asiantuntijuuksia kohtauttavia (digi)loikkia,

joissa aidosti hyödynnetään moniammatillisuutta ja jaettua asiantuntijuutta. Usein ristipölytys rikastuttaa satoa.

Kielikonsultointikokeilusta saatu palaute kannustaa jatkamaan ja kehittämään yhteistyötä edelleen. Palautteen analyysivaiheessa tuli jälleen kerran mietittyä, miten erilaisia opiskelijaheimot ovat myös palautteen antajina. Heimokulttuurinäkökulma on syytä ottaa huomioon paitsi opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa myös palautetta analysoitaessa ja tulkittaessa. Samalla on kuitenkin syytä varoa liiallista ja yksioikoista stereotyypittelyä.

Aiheesta enemmän ja toisaalla

Laihanen, Esa 2019. Kun työelämäviestijä kielikonsultin kohtasi – kokemuksia kielikonsultointiyhteistyöstä. Esitelmä Kielikeskuspäivillä 6.6.2019. Aalto-yliopisto.

Laihanen, Esa & Saviniemi, Maija 2018. Kielikonsultointia työelämäyhteistyönä. Esitelmä Kirjoittamisen tutkimuksen päivillä 8.6.2018. Tampereen yliopisto.

Saviniemi, Maija & Laihanen, Esa 2019. Kieltä huoltamassa ja huollattamassa: kielikonsultointia ja työelämäyhteistyötä korkeakoulujen välillä.

Yliopistopedagogiikka 1/2019, työelämäteemanumero 2. Saatavilla osoitteesta <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/yliopistopedagogiikka-1-2019/>.

Ylijoki, Oili-Helena 1998. Akateemiset heimokulttuurit ja noviisien sosialisointi. Tampere: Vastapaino.

3 Anna-Riitta Pettinen: Miten se kirjoitetaan?

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Eksoten tilaston mukaan Lappeenrannassa asui v. 2018 lopussa 3242 ulkomaan kansalaista, ja muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhui 5406 henkilöä. Etelä-Karjalan alueella maahanmuuttajille on Eksoten maahanmuuttajapalveluiden lisäksi myös vapaaehtoistoimintaa. Lappeenranta International Intercultural Democratic Forum (LIIDF ry) on Moniheli ry:n - Monikulttuurijärjestöjen valtakunnallisen

verkoston – jäsenjärjestö. LIIDF ry järjestää alueen maahanmuuttajille toimintaa kuten lasten kerhoja, keskustelufoorumeita, urheilutoimintaa sekä tavauskilpailun. Tavauskilpailun? Amerikkalainen tavauskilpailu on televisiosta ja elokuvista tuttu monille, mutta miksi suomen kielestä tarvitaan tavauskilpailu; sanathan lausutaan niin kuin ne kirjoitetaan.

Toisaalta: esimerkiksi somalinkielinen puhuja ei helposti erota suomen kielen klusiileja pp, kk, tt vaan ääntää ne lyhyinä, esimerkiksi *kauppa [kaupa]*, *lamppu [lampu]* jne. Venäjän kielessä ei ole ng-äännettä tai etuvokaaleja ä, ö, y jolloin niiden ääntäminen voi olla vaikeaa: *ehkä [ehka]*, *yönä [jona] tai [juona]*. Pitkät vokaalit äännetään usein lyhyinä, koska venäjässä ei ole pitkiä vokaaleja. Vietnamin kielessä ei ole pitkiä konsonantteja, joten kielen opiskelijat ääntävät ne usein lyhyinä. Koska melkein kaikki vietnamin kielen sanat ovat yksitavuisia, voi tämä vaikuttaa suomen ääntämiseen niin, että sanan kaikki tavut lausutaan erikseen. Suomen kielessä on siis omalle kielelle vieraita elementtejä ja tällöin myös sanan kuuleminen oikein on taito sinänsä. Muistaako suomalainenkaan aina, mahtuuko sydämeen yksi vai useampi ämmä.

LIIDF ry:ssä ollaan sitä mieltä, että suomen kielen taito on hyvin tärkeää koulussa ja jatko-opinnoissa, työnhaussa sekä kotoutumisessa yleensäkin ja tällä tavauskilpailulla halutaan edistää suomen kielen osaamista hausalla tavalla. Järjestössä on tapana myös palkita vuoden henkilö, joka merkittävällä tavalla on edistänyt suomen kielen opiskelua.

Tavauskilpailu järjestettiin tänä vuonna toista kertaa, nyt kulttuuritila Nuijamiehessä, ja pääsin osallistumaan kilpailuun yhtenä tuomarina. Kilpailussa oli kaksi sarjaa; toinen oli 10-13 -vuotiaille koululaisille ja toinen aikuisille.

Koululaisten sarjassa oli 11 osallistujaa. Kilpailun tuomari luki korista nostamansa sanan kaksi kertaa ja sen jälkeen kilpailijan piti tavata sana kirjain kirjaimelta. Oikein tavatusta sanasta sai pisteen. Kun voittajaa ei ensimmäisellä kierroksella löytynyt, siirryttiin vähän vaikeampiin sanoihin, esimerkiksi *höyhen*, *kerskua* tai *röykkiö*. Tällä kierroksella oikein tavatusta sanasta sai kaksi pistettä ja virheen

sattuessa vähennettiin yksi piste. Toisen kierroksen päätyttyä jäljellä oli vielä neljä kilpailijaa, ja koska voittajaa ei vielä löytenyt, järjestettiin kolmas kierros ja siirryttiin vielä vaikeampiin sanoihin (*hurskastella, ryöpsähtää*). Tämän kierroksen päätteeksi voittaja saatiin julistetuksi.

Aikuisten ryhmässä oli kolme osanottajaa, joista yksi oli Saimaan ammattikorkeakoulun opiskelija. Voittaja löytyi kolmen kierroksen jälkeen ja Saimaan amk:n opiskelija sijoittui hienosti toiseksi.

Tilaisuudessa esiintyi myös venäläisten maahanmuuttajien Taljanka-kuoro sekä nähtiin vapaaotteluesitys. Kilpailua oli seuraamassa kutsuvieraita mm. Lappeenrannan kaupungilta, Joutsenon opistosta ja Eksoten maahanmuuttotyöstä. Kutsuvieraat ja tuomariston jäsenet kukitettiin ja lopuksi otettiin runsaasti valokuvia.

Toivottavasti ensi vuonnakin ihmetellään, miten se kirjoitetaan. Järjestäjien puolelta oli ihailtavaa asiaan paneutuminen ja se, että aloite tapahtumaan tuli nimenomaan heiltä.

4 Olesia Kullberg: Модное увлечение

Если вы еще не пробовали написать «Тотальный диктант» по русскому языку, самое время вам об этой возможности узнать. В этом году эта самая массовая в мире образовательная акция прошла в шестнадцатый раз... Более двухсот тысяч человек в восьмидесяти странах мира в один и тот же день (с учетом часовых поясов) написали под диктовку один и тот же текст, получив сертификаты участников, а за тем и оценки. При желании можно получить консультацию преподавателя с разбором ваших личных ошибок. А можно разобраться со своими ошибками самостоятельно: найти анализ общих ошибок на сайте «Тотального диктанта». Удобно и то, что ваши ошибки и ваша оценка известна только вам. Радостью высокой оценки вы сможете поделиться с друзьями в социальных сетях и со своим будущим

работодателем. В случае же получения низкой оценки вам наверняка захочется улучшить свой результат в следующем году!

Откроем секрет: если участвуешь в акции каждый год, твой балл за диктант повышается — проверено неоднократно, в том числе — на себе...

При этом, предусмотрена возможность участия в акции тех, для кого русский язык — иностранный, они пишут под диктовку лишь небольшой фрагмент текста. И также получают сертификаты.

Ваше участие в акции — добровольное и бесплатное. В Финляндии можно было присоединиться к пишущим диктант в тринадцати городах. Студентам нашего университета не нужно было далеко ходить: диктант состоялся в одной из аудиторий. Приятным сюрпризом для них оказалось то обстоятельство, что диктовал им текст свой брат-студент Микко Мёрфи, свободно говорящий на русском! В русском языке есть такая поговорка: «смелость города берёт». Микко «взял» два города: Санкт-Петербург и далёкий Владовосток, побывав по обмену в тамошних российских университетатх. Там он шлифовал и совершенствовал свое владение русским языком.

Однако, как известно, фонетика финского и русского языков имеет некоторые различия, в частности, финнам трудно даются русские шипящие звуки и некоторые мягкие согласные. Это побудило Микко особенно старательно выговаривать труднопроизносимые звуки, а студентов — быть еще более внимательными. Может быть, именно это помогло нашим студентам сделать очень незначительное количество орфографических ошибок?

А может быть, некоторым постоянным участникам акции помогло их собственное упорство: не сдавшиеся после получения оценок «удовлетворительно» или даже «плохо» три года назад, они продолжали ежегодно писать с нами диктант. Заслуженной наградой для некоторых из них стала оценка «хорошо», полученная в этом году! И даже отличники у нас появились... Поздравить я хочу всех — они стали участниками увлекательного интеллектуального праздника, грандиозного флэшмоба, испытали удивительное ощущение единения с людьми всего мира, для которых русский язык - важен, необходим и любим.

Информация для тех, кто был не в курсе событий: вы ничего не потеряли. Можно уже сейчас начать самостоятельную подготовку к «Тотальному диктанту» - 2020. На сайте диктанта можно найти примеры текстов прошлых лет. Тренируйтесь в написании, включайтесь в работу! В группах социальных сетей найдете записи подготовительных занятий. И помните: диктант можно будет написать он-лайн.

Наверное, «Тотальный диктант» - самая демократичная акция в области грамматики, ведь проверяющий — всегда на стороне пишущего: вариативность используемой в русском языке пунктации тому способствует (организаторы разрабатывают для проверяющих подробную инструкцию с учетом всех возможных вариантов), кроме того, всегда учитываются особенности местного менталитета, которые могут привести к некоторым нюансам орфографии.

Желаю вам терпения и радости владения русским языком — как родным, так и иностранным! Быть грамотным — модно...

5 Sari Pärssinen: Paris par les bande-dessinée

Par ceci, je vous présente une description narrative et mes impressions sur les bande-dessinées avec lesquelles on peut faire la connaissance avec Paris. Par les bandes-dessinées on peut recevoir un aspect différent de Paris, et aussi créer un lien illustré qui rafraîchit l'imaginaire personnel. J'ai employé ces BDs en faisant une présentation de Paris, et les étudiants ont dû chercher les images en question dans les livres. Le feedback étant positif, je recommande d'utiliser des BDs dans l'enseignement sur la culture. Voici quelques exemples de BDs qui ont été étudiées pendant le cours.

La BD de Beuriot et Richelle, Amours Fragiles : Un été à Paris

Dans la BD de Beuriot et Richelle, Amours Fragiles : Un été à Paris, le protagoniste est un jeune homme allemand, Martin, qui fait sa thèse et veut habiter à Paris. On est à l'époque avant de la seconde guerre mondiale, à l'an

1938 et il habite chez son ami et sa femme. Son ami est allemand et il est parti d'Allemagne à cause de son désaccord des idées nazi. Ils s'étaient rencontrés à Berlin. Il attend un permis de séjour, mais il a des difficultés pour l'avoir. Ils rencontrent aussi des difficultés dans les relations et la vie sentimentale.

Il est intéressant de lire cette BD pour le suspens de la relation allemande-française. Martin fréquente les gens de niveau social très différents et il voit des scènes surprenantes avec ces gens-là. Je trouve cela le meilleur du livre et aussi. Parfois, il m'est difficile de distinguer les personnages parce que leurs dessins se ressemblent tellement. La BD offre des images intéressantes des intérieurs de l'époque et de Paris en même temps.

La BD de Bilal, Quatre ?

Dans la BD de Bilal, Quatre ? les protagonistes sont trois personnes qui s'appellent Nike, Leyla et Amir, ils sont d'origine d'Yougoslavie. La BD est la quatrième partie de la série où on voyage entre l'an 1993 et 2026 et Sarajevo et Paris. Quatre ? se passe à l'an 2026 et principalement à Paris. Amir retrouve sa femme, Sacha ou son duplicata synthétique, à l'hôpital et Leyla et Nike se retrouvent et ils essayent de savoir s'ils sont des vrais Leyla et Nike ou des duplicatas synthétiques. Les trois protagonistes se sont perdus au début de la série, ils se retrouvent dans Quatre ? La quatrième personne à la retrouvaille est Sutpo Rhawhole qui arrive soudain pour donner quelques explications sur les événements aux amis.

La BD donne des images très futuristes de Paris. Les gens se déplacent dans l'air au-dessus des bâtiments et les panneaux d'indications sont souvent dans l'air. L'histoire se passe à l'an 2026, donc dans seize ans d'aujourd'hui, je trouve que l'image que Bilal veut donner, est légèrement exagérée, mais fascinante. Dans la BD, on voyage entre le passé, le présent et le futur, et il m'est parfois un peu difficile de suivre le transfert dans le temps.

Il y a des détails intéressants sur l'avenir, notamment les indications sur les églises. Sur le Sacré-Cœur est écrit Catholics Only et sur l'église islamiste

Salafists Only. L'entrée est interdite pour les gens qui ne sont pas de la religion en question. Je me pose la question si la vision de Bilal sur les églises et aussi en même temps sur les religions, ne serait-elle pas influencée par ses origines en Yougoslavie. Bilal est parti bien avant de l'éclatement de la Yougoslavie, mais il y peut rester quand même une influence. Dans cette guerre, il s'agissait des répartitions des territoires, mais en même temps aussi des questions entre groupes ethniques.

La BD de Désert et Fab, Les Parisiens

Dans la BD de Désert et Fab, Les Parisiens, il y a plusieurs histoires d'une page. Il y a plusieurs personnages, notamment une famille avec des enfants, leurs amis et collègues. Chaque histoire est indépendante, elles racontent de la vie à famille, à travail et du temps libre à Paris et en vacances.

Les histoires de la BD se passent souvent à l'intérieur des bâtiments où dans le métro, donc, on n'y trouve pas beaucoup d'image des quartiers ou des monuments de Paris. Les histoires qui se passent à l'extérieur sont souvent des histoires des vacances à la plage ailleurs que Paris. Je trouve cette BD quand même intéressante pour sa description de la vie quotidienne des parisiens. Apparemment, d'après ce que j'ai pu constater, le métro joue un rôle important dans leur vie et je pense partager cela avec mon expérience pendant mon séjour à Paris.

La BD de Dupuy et Berberian, Monsieur Jean, inventaire avant travaux

Dans la BD de Dupuy et Berberian, Monsieur Jean, inventaire avant travaux, le protagoniste est Jean, père de famille et écrivain. Il a une femme et un enfant et ils vivent à Paris. Ils viennent de déménager et sont en train de s'installer dans leur nouvel appartement. Jean regrette d'avoir donné son ancien lit à son ami qui s'installe dans l'ancien appartement de Jean. Le lit lui avait été donné par ses grands-parents qui lui apparaissent de temps en temps en tant que fantômes. Il lui réclame le lit et de l'avoir donné à son ami. Jean essaye de s'installer dans

l'appartement peu à peu, mais il a des cauchemars dans la nuit et il sent coupable pour la donation du lit.

Même si la BD ne contient pas une multitude d'images de Paris, elle décrit quand même des phénomènes dans Paris, notamment la vie des clochards. Leur vie est incluse de manière intéressante dans l'histoire. Il y a une question de hasard de la vie bien présente, Bien sûr, on peut y trouver une manifestation, pour ma surprise sur les retraits, que je n'ai pas rencontrée dans les autres BDs.

La BD de Dupuy et Berberian, Global Boboland

Dans la BD de Dupuy et Berberian, Global Boboland, il y a plusieurs histoires de quelques pages. On y trouve un couple qui part au Chiroubistan pour y construire une toilette pendant une semaine. Il y a aussi Monsieur Alban Ninque, un homme d'affaires très riche qui utilise tous ses moyens pour faire de l'argent et utilise son pouvoir acquis par la richesse. Il y a d'autres personnages aussi et ils sont tous des Bobos, de la bourgeoisie bohème. La gens de la BD est de Paris, de Boboland.

Je trouve les petites histoires très pertinentes pour décrire les bobos, d'autant plus parce que j'arrive à me reconnaître dans ces histoires. Par exemple dans l'histoire où un clochard est découvert en tant que grand artiste pour ses tableaux du chien de style simple, les gens admirent son œuvre et devient célèbre. Les images donnent des vues générales de Paris, mais l'image la plus intéressante est celle de Paris en tant que Boboland parmi les autres grandes villes du monde. A mon avis on, Paris est une ville qui fait concurrence avec des autres villes du monde au monde de marketing des villes. Il ne n'appartient pas à la même catégorie avec des autres villes françaises, il appartient à un niveau plus global. La BD est à la fois très amusante et dévoilant.

La BD de Gibrat, Le vol du corbeau

Dans la BD de Gibrat, Le vol du corbeau, le protagoniste est une jeune femme qui s'appelle Jeanne. L'histoire se passe pendant la seconde guerre mondiale

sous l'occupation. Elle travaille au théâtre. Elle est dénoncée du marché noir des armes de faux papiers et arrêtée par la police française et elle passe sa première nuit en prison. Elle est interrogée par un commissaire et puis remise en prison où elle rencontre un jeune homme. Pendant qu'ils sont dans la cellule, il y a une alerte aérienne qui vient de retentir et cela leur donne une opportunité de s'enfuir du commissariat par le toit. Le reste de l'histoire raconte leur fuite qui se passe sur les toits des bâtiments, sur un vélo et sur un bateau sur Seine.

Leur fuite se passe à Paris par les toits et on peut repérer facilement le chemin par les paysages typiques parisiens avec des monuments. Je trouve les images très jolies et elles respectent l'architecture telle qu'elle est. Les couleurs utilisées ont une nuance orange qui donne un aspect un peu mystérieux et historique pour l'histoire.

Les étudiants ont trouvé l'exercice stimulant car ils ont pu faire la connaissance des Bande-dessinées en même temps que chercher des endroits qu'ils peuvent visiter réellement. Cela les a donné envie de trouver les lieux sur place et aussi de lire les BDs en question. Il m'est évident que lire les Bds est relativement accessible même pour les débutants puisqu'ils peuvent comprendre les textes à l'aide des images.

6 Jaana Häkli: Saksan alkeisopetuksen sisällöistä houkuttelevuutta saksan opintoihin

Saksan kielen osaajien määrä Suomessa on laskenut niin paljon, että Saksan kanssa kauppaa tekevillä suomalaisyrityksillä ja Suomessa toimivilla saksalaisyrityksillä on Saksalais-Suomalaisen Kauppakamarin teettämän kyselyn mukaan suuria haasteita rekrytoinnissa. Erityisesti pulaa on saksaa osaavista insinööreistä. (Mähönen 2016.)

Työntekijäpula uhkaa myös useilla aloilla Saksassa. Sairaanhoidoalalla on 40 000 työntekijän vaje, minkä takia Saksa on aktiivisesti ryhtynyt rekrytoimaan hoitajia Serbiasta, Bosnia-Herzegovinasta ja Filippiineiltä. Jos on tutkintotodistus ja osaa saksaa, työpaikka löytyy heti. (Kauhanen 2019.) Pelkällä englannin osaamisella Saksan työmarkkinoilla ei kuitenkaan pärjää ja korkeakouluissa on valitettavan vähän sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita, jotka opiskelevat joitain muita kieliä kuin englantia ja ruotsia.

Lukioissa ja korkeakouluissa saksan kielen opiskelijoiden määrä on laskenut, koska lukiossa valinnaisuutta ja korkeakouluissa vieraiden kielten opintopistemääriä koulutusohjelmissa on vähennetty. Saksan kielen opiskelu ei tunnu myöskään opiskelijoita kiinnostavan, vaikka Rammstein-saksan lyhytkurssit täytyvätkin kansalaisopistoissa pikavauhtia ja bändin konserttien liput Suomessa myydään loppuun minuuteissa. (Rouvinen 2019.)

Haasteista johtuen teetin saksa 3-kurssini opiskelijoilla kyselyn siitä, mitä he oikeastaan saksan kielen alkeisopinnoiltaan haluavat. Otanta oli pieni, mutta kyselyn tulokset antavat kuitenkin osviittaa siitä, mihin suuntaan saksan kielen opettamista pitäisi kehittää.

Yksituumaisesti opiskelijat haluavat opiskella kieltä paperilla olevasta kirjasta, jota täydennetään verkossa olevilla tehtävillä. Oppikirjan pitäisi olla saksankielinen, että ulkomaalaisilla opiskelijoilla olisi myös mahdollisuuksia osallistua kursseille. Englannin kielen käyttämistä tukikielenä esimerkiksi kielioppiasioden selvittämisessä pidetään myös hyvänä, jos ryhmässä on ulkomaalaisia opiskelijoita. Kyselyn suomalaiset vastaajat eivät myöskään kokeneet, että englannin käyttäminen kurssin tukikielenä esimerkiksi tehtävissä asettaisi haasteita oppimiselle, sillä opiskelijat osaavat englantia jo tarpeeksi hyvin.

Vastaajat ovat jonkin verran eri mieltä siitä, millaista kieltä saksan alkeiskursseilla pitäisi opettaa. Vastaajista 82 % oli sitä mieltä, että saksan alkeiskursseilla pitäisi keskittyä yleiskieleen, joka pitää sisällään joitakin työelämän teemoja ja

sanastoa. 18 % vastaajista piti työelämän sanastoa ja teemoja tärkeimpänä. Pelkkää yleiskieltä ei kukaan vastaajista valinnut vaihtoehtoista.

Alkeiskurssien sisällöt voisi puolestaan luoda hyvin seuraavista teemoista, joita vastaajat pitivät tärkeimpinä teemoina alkeiskursseilla. Ylivoimaisesti suosituimmat sisällöt opiskelijoiden vastauksissa olivat itsestä kertominen, tienneuvominen, ravintolassakäynti, puhelinkeskustelut, matkailuun ja hotellissa asiointiin, työhaastatteluun ja työnhakuun liittyvät sisällöt. Vastaajista 72% piti kyseisiä sisältöjä tärkeinä. Puolestaan 54% vastaajista piti opinnoista kertomista ja ostopilanteiden harjoittelua tärkeinä. Yritysesittelyä, yrityksen työtehtävistä kertomista, tuotantoprosessin kuvailua tai liikesähköpostien kirjoittamista mainitsivat vain 27% vastaajista. Yllättävänä vastauksena pidin, että vain 45% opiskelijoista piti työtehtävien kuvailua tärkeänä. Vastausta selittänee kuitenkin se, että opiskelijat olivat hotelli- ja ravintola-alan ja liiketalouden kansainvälisen koulutusohjelman 2. vuoden opiskelijoita, joille työpaikkojen ja työtehtävien kirjo voi vielä tuntua liian runsaalta. Toisaalta ehkä opiskelijat ovat myös ymmärtäneet, kuinka paljon työtehtäväkohtaista oppimista tulee tapahtumaan myös tulevissa työtehtävissä valmistumisen jälkeen.

Kyselyssä opiskelijat saivat myös esittää toiveita saksan kielen opetusta kohtaan. Muutamit vastaajat olivat kommentoineet, että ulkomaalaisille opiskelijoille ei välttämättä ole tiedossa, että kurssilla käytetään englantia tukikielenä, minkä takia he eivät osaa hakeutua kurssille. Oikean ryhmän valinta koetaan myös haastavaksi, jos kurssia ei ole suoraan linkitetty opiskelijoiden lukujärjestyksiin. Saksan kielen keskustelukerhoa pari opiskelijaa piti hyvänä ideana.

Kyselyn tuloksista kävi myös ilmi, että opiskelijat halusivat tietää, mitä konkreettista hyötyä heille on saksan opiskelusta. Erityisesti kansainvälisille opiskelijoille eri kielten hyöty ei tunnu olevan niin selkeää ja suomalaiset opiskelijat puolestaan luottavat aivan liikaa englannin valta-asemaan työelämässä ja viestinnässä ylipäätään. Opintojeni aikainen professori ja sanakirjatehtailija Paul Kostera ja monet muut viestinnän ja kansainvälisen kaupan asiantuntijat ovat todenneet kuitenkin moneen kertaan, että englannilla kyllä pärjää, mutta ei sillä myydä!

Opiskelijoiden esittämät toiveet sisältöjen ja materiaalien suhteen kannattaa kyllä ottaa huomioon. Kielen alkeiden opiskelu verkko-opintoina ei sovi kaikille ja oppimateriaalien pitäisi olla sellaisia, että ne sopivat nopeatempoiseen kielten opiskeluun, jotta korkeakoulujen alkeisopetus eroaa kansalaisopistojen ja lukioiden alkeisopetuksesta.

LÄHTEET:

Kauhanen, A-E. (2019): Sairaanhoidajaksi 17 päivässä – Saksan hoitajapula sai huijarit liikkeelle Bosniassa. Helsingin Sanomat 9.2.2019. Luettu 22.11.2019.

Mähönen, E. (2016): Kenenkään saksaa puhuvan suomalaisen ei pitäisi olla työttömänä. Kauppalehti 7.6.2016. Luettu 22.11.2019.

Rouvinen, M. (2019): Kerava-opistossa aletaan opiskella Rammstein-saksaa, kurssille tarjolla enää jonotuspaikkoja. Helsingin Sanomat 3.9.2019. Luettu 22.11.2019.

7 Valentina Nikolaeva-Viikki: Mother tongue in foreign language learning

In pre-internet era the most common way of learning foreign languages had been the process of doing the tasks and exercises from printed textbooks, where the language of instruction was mother tongue. This tradition has been continued today at the basic school, where the language of instruction of the textbooks is still mother tongue. But in internet a lot of supporting materials are in target language. At the university level the role of mother tongue in language learning is decreasing. In unilingual textbooks the language of instruction is no longer mother tongue, but the target language. Is this good or bad? What is the role of mother tongue in foreign language learning?

Professor Jim Cummins from the University of Toronto has written about the importance of mother tongue. According to Cummins, research has clearly shown that mother tongue has a very important role in children's overall development. Strong mother tongue helps foreign language learning. The stronger the

children's mother tongue is, the easier it is for them to learn new languages. Children who have a solid foundation in their mother tongue, develop better literary skills also in other languages that they learn. When parents and other important adults have time to discuss and read in the child's mother tongue and thus help expand the child's vocabulary, the child will be better prepared when school starts and can easily learn new languages. (Cummins, J. 2001)

And how about adults? Is there any benefit of mother tongue in learning foreign languages in adult age? According to Enoka Makuloleuva from the Brook University of Canada, there are obvious benefits of using mother tongue in foreign language learning, because "adults ability to learn a subsequent language is influenced by socio cultural factors such as their ethnicity, their mother tongue, their feelings and emotions. The use of mother tongue enables the incorporation of student's prior experience into classroom pedagogy, reframes the relationship between language learners and target language speakers, reduces classroom anxiety and preserves the linguistic and cultural identities of the language learners. In light of this, it is recommended that the learner's mother tongue should be treated as a resource in the language classroom". (Makelloleuva, E. 2016) The researcher means the language of instruction in the classroom, where the teacher can give instructions using the students mother tongue. Of course we understand, that the benefit of mother tongue use is not as big at the advanced level of language learning as it is at the basic level.

I have an experience of using the Russian language textbook with target language instructions for the basic level 1 (A 1, 2 credits). The vocabulary and instructions in Finnish language were given in Moodle. Here are my observations. In the classroom the students all the time asked the teacher the translation of every word of the textbook. They asked the translation, then they forgot it quickly and they asked it again. In case of mother tongue instructions in the textbook the students could have learned more autonomously in the classroom and could have better learning instruments at home.

I have asked the students to describe in written form their experience of learning Russian language with the unilingual textbook. Here are the answers.

“In my opinion, it’s a big challenge, when there is no clear Russian-Finnish-Russian dictionary in the textbook. It’s hard to learn new words”.

“Unilingual textbook makes learning difficult”.

“In my opinion, when you learn new language it’s important that it’s both in Russian and in Finnish. I did not purchase this book, because it is only in Russian”.

“At the beginning of the course I did not understand anything from the titles. There are no translations of the words. You need to check all the time”.

“I did not like that everything is only in Russian. When you do not speak and do not understand yet, you can not learn without Finnish language instructions and dictionary”.

“Unilingual textbook is quite terrible for the beginner”.

“At the beginning it was quite difficult. It got easier when my vocabulary grew”.

“At first it was difficult to get used to look for the words outside the textbook. But when I got used to it, it worked pretty well”.

“It’s hard to learn new words without Finnish translation”.

“I did not want to purchase the book because there are no Finnish language instructions. it’s much more difficult to learn when there are no translations. All the time you need to ask the teacher what the words mean”.

“I did not purchase the book because it’s only in Russian”.

“The book is only in Russian. That’s why I did not buy it”.

The answers of the students show that the unilingual book makes foreign language learning more difficult and that mother tongue is really very important at the basic level. So, the textbooks with mother tongue instructions are highly recommended at the basic level of foreign language learning.

Bibliography

Cummins, Jim. 2001. Bilingual Children’s Mother Tongue: why is it important for education? <https://moominls.com/>

Makulloluova, Enoka. 2016. Benefits of Mother Tongue in the Adult ESL Classroom. Literacy Information and Computer Education Journal. Volume 7, Issue 3, September 2016.

8 Katja Remsu: Uuden kirjoittamisen haasteet

Miten uudet tekstit ja kanavat muuttavat kirjoittamista?

Kun puhutaan uudesta kirjoittamisesta, tarkoitetaan digitaalista, verkossa tapahtuvaa ja sosiaalisesti jaettua kirjoittamista. Usein tekstiin lisätään myös ääntä ja kuvia. Uuteen kirjoittamiseen liittyy aivan uudenlaista luovuutta ja ennen kaikkea sosiaalisuutta, mikä on motivoivaa. Kouluissa ja etenkin korkeakouluissa tekstitaidoissa painotetaan kuitenkin edelleen perinteisimpiä asiatekstityyppejä. Toisin niiden rinnalle kuitenkin myös uudenlaisia tekstejä.

Uusi kirjoittaminen (new writing) tarkoittaa kirjoittamisen ja tekstien julkaisumenetelmien teknistä ja välineellistä muutosta, mutta uusi kirjoittaminen on muuttanut käsitystä tekstistä ja sen rakenteista. Myös kirjoituskäytännöt, tekstilajit ja julkaisualustat ovat monipuolistuneet. Digitalisaatio on mahdollistanut tekstien lineaarisuuden rikkomisen ja esimerkiksi kuvien ja videoiden tuomisen tekstiin.

Sosiaalisuutta ja uusia tekstilajeja

Multimodaalinen teksti vaatii kirjoittajaltaan uusia taitoja sekä tekniikan ja erilaisten sovellusten hallitsemista yhtä lailla kuin esimerkiksi visuaalista hahmotuskykyä. Useat tutkijat ovatkin sitä mieltä, että uusi kirjoittaminen on ensisijaisesti sosiaalinen taito ja osa osallistuvaa toimintakulttuuria.

Uusi kirjoittaminen mahdollistaa aikaisempaa paremmin sosiaalisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen, sillä se mahdollistaa dialogin. Toisaalta uusien tekstien lukijakuntaa on aikaisempaa vaikeampi hahmottaa, ja palautteen antaminen ja saaminen on aika hallitsematonta.

Uusi kirjoittaminen ei tarkoita pelkkää opetusteknologian ja esimerkiksi sosiaalisen median hyödyntämistä kirjoittamisessa, vaan esimerkiksi uusien tekstilajien ja alustojen hallintaa, sekä sosiaalisia kommunikointi- ja työskentelytaitoja. Uusi kirjoittaminen on muuttanut koko viestintäkulttuuria ja kirjoittamisen käsitettä. Uudet alustat, muodot, käytänteet, vastaanottaminen ja tulkitseminen haastavat myös opetusta ja opettajia.

Uusi kirjoittaminen vaatii uusien kirjoittamistaitojen lisäksi uusia lukutaitoja. Asiakirjoittaminen ja luova kirjoittaminen kohtaavat uudessa kirjoittamisessa monella tapaa. Asiakirjoittamisen ei tarvitse poistaa multimodaalisuutta, päinvastoin, multimodaalisuus voi antaa asiateksille moniulotteisuutta, esteettisyyttä ja visuaalisuutta, sekä mahdollistaa tekstien jaettavuutta ja näin laajentaa lukijakuntaa. Kallionpään (2014) mukaan traditionaalisen kirjoitustaidon hallitseminen on myös laajentuneen kirjoitustaidon perusta.

Lukutaitoa ja elämänhallintaa

Mediaympäristöissä kirjoittamiseen liittyy myös haasteita. Online-kirjoittaminen vaatii samanaikaisesti sekä nopeaa reagoitua että tarkkaa harkintaa. Sosiaalinen media ja alati päivittyvät sisällöt puolestaan vaikeuttavat keskittymistä eivätkä kannusta pitkäjänteiseen sisällön tuottamiseen. Tärkeää onkin opettaa nuorille myös verkkoympäristöissä tarvittavia mielen- ja elämänhallintataitoja.

On helppo ajatella, että niin sanottu nettisukupolvi hallitsee automaattisesti luku- ja kirjoitustaidot, joita he käyttävät sujuvasti vapaa-ajallaan, mutta useiden tutkimusten mukaan se ei pidä paikkaansa. Lisäksi sosiaalisiin yhteisöihin liittyvät toimintakulttuurit muuttuvat jatkuvasti. Muutosta tapahtuu sekä tekstin tuottamisen käytännöissä että tekstilajeissa, jotka syntyvät ja kuolevat teknologian muutosten mukana.

Uusien tekstien julkaisupaikka on usein verkossa, millä voi olla monenlaisia vaikutuksia julkaisijan elämään. Toisaalta julkisesta kirjoittamisesta on tullut vahva identiteetin muokkaamisen ja rakentamisen väline. Julkaisuprosessin

vaikutusten ymmärtäminen on tärkeää, lisäksi on syytä tuntee nettijulkaisemisen etiketti.

Kilpailua ja asennetta

Nykyään julkisesti kirjoittavien määrä on valtava, ja kirjoittajat kilpailevat kohderyhmien huomiosta. Huomiota haetaan esimerkiksi sosiaalisen median yhteisöjen kautta, jotka myös kommentoivat ja jakavat tekstejä. Uudessa kirjoittamisessa tekstin tekijä on usein myös oman tekstinsä markkinoija.

Kokonaisuutena verkkojulkaisun hallitseminen vaatii monenlaista kompetenssia, hallussa on oltava tekniset taidot, kuten laitteistojen ja sovellusten hallintaa; multimodaaliset taidot, kuten esteettisyys sekä eri tekstilajit, sosiaaliset taidot, julkisuustaidot ja luovuustaidot.

Kallionpään (2014) mukaan suomalainen koulujärjestelmä on reagoinut hitaasti kirjoittamisessa tapahtuneeseen muutokseen. Kouluissa keskitytään edelleen pitkälti yksin tuotettaviin, perinteisiin tekstilajeihin. Mediaympäristöjen, verkkooppimisalustojen ja vuorovaikutteisten alustojen käyttö kuitenkin kasvaa jatkuvasti, esimerkiksi Lappeenrannan peruskouluissa koulu tarjoaa oppilaille padit koulukäyttöön, mikä mahdollistaa uusien kirjoittamisalustojen ja tekstityyppien käytön. Muutos vaatii ajankohtaisen teknologian lisäksi hyvää asennetta opettajilta.

Pohdinnan lähteenä: Kallionpää, O. 2014. Mitä on uusi kirjoittaminen? Uusien mediakirjoitustaitojen merkitys. Media ja viestintä 37(2014) 60-78

9 Esa Laihanen: Tekstilaji- ja vuorovaikutustietoisuutta työhakemustekstien harjoitteluun

Työhaun tekstit ja vuorovaikutustilanteet sekä niiden harjoittelu ovat työelämäviestinnän kurssien perussisältöjä. Työhakemuksella ja siihen liittyvällä ansioluettelolla tai cv:llä työnhakija vastaa työpaikkailmoitukseen ja tarjoaa osaamistaan työnantajan käyttöön. Hakukirjeellä liitteineen työnhakijan tulisi vakuuttaa rekrytoija-lukija siitä, että juuri hän on tarjokkaista oikea valinta avoinna olevaan tehtävään. Hakijan tulisi pystyä kertomaan osaamisestaan ja osoittaa, että hänellä on tehtävään sopiva ja riittävä koulutuskin. Lisäksi lukija tulisi saada vakuuttuneeksi siitä, että juuri tämä hakija on se oikea, työnantajalle lisäarvoa tuottava hyvä tyyppi – kaikin tavoin siis sopivin kyseessä olevaan tehtävään. Toimiva työhakemus avaa hakijalle hakuprosessin seuraavan oven, toimii mieleen jäävänä käyntikorttina ja menolippuna työhaastatteluun.

Esitän tässä artikkelissa joitakin kokemuspohjaisia havaintoja yliopisto- ja korkeakouluopiskelijoiden työhakemusteksteistä ja joistakin niiden pulmakohdista. Keskityn tarkastelussani suomenkielisen työelämäviestinnän kursseilla kirjoitetuista työhakemusteksteistä vuosien varrella tekemiini havaintoihin. Fokusoin tarkasteluani muutamiin tekstien vuorovaikutusta rakentaviin valintoihin.

Työhakemus kirjoittajansa käyntikorttina

Jokainen teksti on aina kirjoittajansa – ja työelämän tekstitalanteissa usein myös hänen edustamansa organisaation – käyntikortti. Tekstiin kirjoittuvat valinnat eivät pelkästään kuvaa maailmaa, vaan ne myös luovat sitä. Työhakemus rakentaa rekrytoija-lukijalle kuvan hakijasta ja hänen osaamisestaan. Tekstiin kirjoittuva kirjoittajan ja lukijan välinen vuorovaikutus rakentuu tekstiin kielen keinoin, interpersoonaisin valinnoin. Tekstin interpersoonainen ulottuvuus tarkoittaa tekstiin kirjoittuvia ja siitä luettavissa olevia asenne- ja kanssakäymismerkityksiä, tekstiin kirjoittuvaa vuorovaikutusta. Tekstin interpersoonaisuudessa on kyse siitä, miten tekstin toimijat kirjoittuvat tekstiin,

miten heihin tekstissä viitataan, millaisia rooleja heille tekstissä rakentuu sekä miten ja millaisin valinnoin vuorovaikutusta tekstissä yleensäkin rakennetaan ja millaisia asennemerksyksiä teksteihin kirjoittuu.

Tuija Nikko ja Anne Kankaanranta (2000: 261) havaitsivat tutkimuksessaan, ettei ensimmäisen vuoden kauppatieteiden yliopisto-opiskelijoiden viestintä ainakaan kurssilla kirjoitettujen tekstien perusteella kaikilta osin vielä vastannut pitkään työelämässä toimineiden ammattilaisten odotuksia. Ensinnäkin tekstejä vaivasi riittävän taustoituksen puute. Toiseksi tekstit osoittautuivat liian ongelma- ja kirjoittajakeskeisiksi – niissä siis unohtui tarkastella asiaa vastaanottajan näkökulmasta. Kolmanneksi teksteihin kirjoittui tavalla tai toisella epärealistinen kirjoittajan ja lukijan välinen suhde. Neljantenä ongelmana olivat teksteihin sisältyvät tekniset ja esteettiset heikkoudet. Onnistuneita tekstejä yritysmaailmassa voi luonnehtia ytimekkäiksi, myyviksi ja vastaanottajakeskeisiksi. (Nikko & Kankaanranta 2000: 261.) Nikon ja Kankaanrannan (mp.) mainitsemia pulmia esiintyy havaintojeni mukaan jossain määrin myös opiskelijoiden työhakemusteksteissä.

Yliopisto- ja korkeakouluopiskelijat ovat tavallisesti jo ennen työelämäviestinnän kursseille osallistumista hakeneet töitä ja kirjoittaneet esimerkiksi kesätyöhakemuksia aidoissa konteksteissa. Työhaun tekstejä on saatettu harjoitella jo aiemmin myös koulussa, ja opiskelijat kirjoittavat niitä opintojensa aikana eri kielten kurseillakin. Tekstilajitietoa ja työhakemuksen tekstilajin tajua (ks. käsitteestä tarkemmin esim. Kalliokoski 2002) opiskelijoille on siis oletettavasti jossain määrin kertynyt sekä erilaisista harjoitustilanteista että tosielämästäkin.

Omassa opetuksessani olen kirjoituttanut työhakemuksia ja niihin liitettäviä dokumentteja yleensä työelämäorientoituneiden kurssien alussa, jolloin kyseinen tehtävä on edeltänyt työelämän muita teksti- ja vuorovaikutustilanteita: ensin on hakeuduttu töihin ja sen jälkeen toimittu työ- ja yritys-elämän erilaisissa viestintätilanteissa. Olen pyytänyt opiskelijaa etsimään itseä kiinnostavan työpaikkailmoituksen, analysoimaan sen ja kirjoittamaan siihen kohdennetun työhakemuksen. Työhakemusten kirjoittamisen jälkeen opiskelijat ovat

tavallisesti antaneet toisilleen palautetta ja usein kirjoittaneet yrityksen edustajana kieltävän rekrytointivastauksen toisen opiskelijan työhakemukseen. Olen tässä harjoituksessa usein hyödyntänyt genrepedagogista lähestymistapaa (ks. esim. Shore 2014; Rahtu 2014) tai vain karkeisiin tehtävöohjeistuksiin perustuvaa menettelyä. Opiskelijat ovat tavallisesti saaneet palautetta toisiltaan ja opettajalta tekstinsä ensimmäisestä versioista, joita he sitten ovat kehittäneet edelleen. Eri toteutuksissa menettelyt ovat vaihdelleet. Tekstejä on voitu kirjoittaa verkkojaksolla tai sitten lähiopetusjakson tehtävänä.

Yleisellä tasolla voi sanoa, että opiskelijoiden kirjoittamat työhakemukset sisältävät prototyyppiselle työhakemustekstilajille tyypillisiä sisältöjä ja rakenteita. (Ks. työhakemusteksteistä tekstilajina ja niille tyypillisistä funktionaalisista jaksoista esim. Koskela 2013 ja 2014.) Sisältöaineokset saattavat tietysti nuoren opiskelijan tapauksessa olla lyhyen työkokemuksen ja opiskelujen keskeneräisyyden vuoksi joskus niukahkoja. Työhakemustekstien intersoonaisen toimivuuden ja vuorovaikutusta rakentavien valintojen osalta olen vuosien varrella kiinnittänyt huomiota joihinkin ongelmiin, joista nostan seuraavaksi esille muutamia.

Seuranhakuilmoitus vai työhakemus?

Varsin suurin osa opiskelijoiden kirjoittamista työhakemuksista alkaa itsen esittelyllä seuraavaan tapaan: *Olen 21-vuotias tekniikan opiskelija Lappeenrannasta.* Tuollainen aloitus on tyypillinen myös esimerkiksi vaikkapa seuranhakuilmoituksissa (kontakti-ilmoituksista ks. ja vrt. esim. Muikku-Werner 2009) ja sinänsä luonteva ja toimiva aloitus monessa vuorovaikutustilanteessa. Se, kuka hakija on, käy kuitenkin työhakemuksen tapauksessa selville toisaaltakin, kuten vaikkapa lähettäjän tiedoista (esim. vakioasettelua noudattavien kirjeiden lähettäjän kenttä, hakemuksen allekirjoitus ja ansioluettelo tai cv).

Miksi seuranhakupalstamaiseksi luonnehtimani aloitus ei ole tehokkain aloitustapa tiettyyn työpaikkaan kohdennetun työhakemuksen tapauksessa? Tietysti, jos hakemus on avoin eli tiettyyn työpaikkaan kohdentamaton tai jos

hakemus toteutetaan vaikkapa videona, toimii tuollainen itsen esittely -tyyppinen aloitus oikein luontevasti. Tiettyyn työpaikkaan kohdennetun kirjallisen hakemuksen (hakukirjeen) tulisi kuitenkin mieluusti alkaa napakasti hakulauseella (*Haen - -*) kuin seuranhakuilmoitusmaisella aloituksella: olennaista on se, mitä asiaa hakijalla on eli mitä hän hakee; se, kuka ja minkäikäinen ja mitä sukupuolta hakija on, käy ilmi muualtakin. Usein erilaisten aloitustapojen vertailu auttaa opiskelijaa pohtimaan aloitustavan toimivuutta ja napakkuutta. Ytimekäs, hakemuksen alkuun sijoittuva toimiva hakulause sisältää aktiivimuotoisen, dynaamisen verbin (*Haen - -*) ja tekee heti alussa selväksi kirjoittajan asian. Kovin koukeroiset, ylikohteliaat ja jopa nöyristelevät ilmaisutavat (esim. *Pyydän kohteliaasti tulla huomioon otetuksi täyttäessänne sisäkön paikkaa kartanossanne.*) on nykypäivänä syytä unohtaa, eikä niitä opiskelijoiden teksteissä juuri esiinnykään. Ytimekkyys ja suoraan asiaan meneminen on suositeltavaa. Lukija on kiireinen, eikä hänellä ole aikaa jaaritteluille.

Tyyli ja sanavalinnat kertovat asenteista

Työhakemus on tietysti syytä ja varmintä kirjoittaa asiatyylillä, vaikkakin joskus näkee työpaikkailmoitusten leikkitelevän tyylikysymyksillä, mikä voi houkutella hakijaakin poikkeamaan asiatyylistä ja asiallisesta otteesta. Tällaisista tavanomaisista poikkeavista työpaikkailmoituksista voisi mainita takavuosilta rennosti itsestään kirjoittaneen *väsyneen ja tylsän bussifirman*, joka etsi töihin *velttoa ja saamatonta henkilöä*, tai vaikkapa Lappeenrannan teknillisen yliopiston takavuosien MacGyveria peräänkuuluttaneen ilmoituksen tai Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksoten) nuoria lääkäreitä varsin erikoisella kuvastolla hakemaan houkutelleen rekrytointi-ilmoituksen. Joskus yleisistä ja vakiintuneista konventioista ja massasta poikkeaminen tietysti erottuu, herättää huomiota ja kiinnostusta – olipa sitten kyse työpaikkailmoituksesta tai -hakemuksesta. Asiatyyli on kuitenkin työhakemukseen suositeltava ja aina varma valinta.

Jos työhakemuksen kirjoittaja ilmoittaa *hakevansa hommaa* tai *tehneensä rakennushommia* tai tulevansa mieluusti yritykseen *duuniin*, liikutaan asiatyylistä arkityyliin. Työn nimeäminen *hommaksi* voidaan tulkita tehtävää vähätteleväksi tms. asenteen sisältäväksi. Samoin on eroa sillä, ilmoittaako harrastuksenaan

pelailevansa vai pelaavansa jääkiekkoa. Tämän tyyppisten valintojen ja eri varianttien välittämien asenteiden pohtiminen on hyödyllistä opiskelijan kieli-, tekstilaji- ja vuorovaikutustietoisuuden kehittämisessä.

Opettava tai käskevä sävy voi ärsyttää lukijaa

Olen monesti huomauttanut palautteessani opiskelijoille siitä, että hakukirjeessä ei kannata – edes piiloisesti – käskää tai ryhtyä opettamaan lukijaa. Piiloista käskemistä tai kehottamista ja niihin liittyvää vallankäyttöä voi tulkita sisältyvän esimerkiksi seuraavanlaisiin hakukirjeen lopun ilmoituksiin: *Jään odottamaan soittoanne - - . Odotan, että pääsen työhaastatteluun kertomaan, miksi Teidän pitäisi valita juuri minut.* Piiloisen käskemisen sijaan kehotan opiskelijoita olemaan mieluummin avoimia ja kohteliaita sekä tarjoutumaan kertomaan lisää itsestään esimerkiksi seuraavaan tapaan: *Annan mielelläni lisätietoja itsestäni ja osaamisestani.*

Rekrytoija-lukija saattaa ärsyntyä paitsi käskemisestä myös opettavasta otteesta: *Tuulivoima on kehittyvä tulevaisuuden ala.* Kaikkitietävää ja ns. besserwissermäistä vaikutelmaa nuoren opiskelijan kannattaa ehkä välttää. Erilaiset muotoilut ja niiden herättämät tulkinnat ovat usein varsin hienovaraisia, ja kohteliaisuutta tavoiteltaessa joudutaankin ennakoimaan ja punnitsemaan kielellisten ilmaisutapojen ja valintojen aktivoimia mahdollisia tulkintoja ja valintojen tarkoituksenmukaista toimivuutta.

Kohti tekstilaji- ja vuorovaikutustietoista kirjoittamisen opetusta

Työhakemusteksteihin kirjoittuvan vuorovaikutuksen rakentamisen näkökulmasta opiskelijoille tuottavat ongelmia esimerkiksi hakulauseen napakka muotoilu, tyylin ja asennetta osoittavien ilmaisukeinojen hallinta sekä paikoin realistisen kirjoittajan ja lukijan välisen suhteen rakentaminen tekstiin sen tavoitetta palvelevalla tavalla. Sisällöllisesti ja rakenteellisesti opiskelijoiden työhakemustekstit sisältävät paljon niitä sisältöaineiksia ja rakenteita, joita prototyyppiin työhakemuksiin tyypillisesti kuuluu. Kiinnittämällä opetuksessa huomiota erilaisiin (työhakemus)teksteihin kirjoittuviin vuorovaikutusta

rakentaviin valintoihin ja eri ilmaisutapojen laukaisemiin tulkintamahdollisuuksiin harjaannutetaan opiskelijaa tekstilaji- ja vuorovaikutustietoiseksi toimijaksi työelämän teksti- ja vuorovaikutustilanteisiin.

Opiskelijoita valmennetaan rekrytointiviestinnän tekstimaailmaan yliopistojen ja korkeakoulujen eri kielten ja viestinnän kursseilla, ja kielikeskuksen tarjoama opetus on enimmäkseen kielilähtöistä tai -keskeistä, vaikkakin viestinnän ja vuorovaikutuksen näkökulmat kulkevat tarkastelussa aina mukana. Olisi mielenkiintoista selvittää, miten tiettyjä tekstilajeja – esimerkiksi juuri työhakemusta – ja niiden kirjoittamista konkreettisesti opiskellaan ja harjoitellaan opintojen aikana eri yhteyksissä sekä miten tekstejä ja niihin kirjoitettavia valintoja lähestytään eri kielten kursseilla. Miten eri kulttuureihin ja kieliin liittyvät konventiot näyttäytyvät opetuksessa ja tekstituotteissa? Opetuksessa saattaisi olla hyödyllistä tarkastella eri kulttuurien ja kielten välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä rinnakkain esimerkiksi siten, että tiettyjen tekstilajien opetuksessa toteutettaisiin vertailevaa, kulttuurienvälistä näkökulmaa. Tämän voisi toteuttaa vaikkapa niin, että samalla kurssilla – tai rinnakkain samaan aikaan järjestettävillä eri kielten kursseilla – kirjoitettaisiin työnhaun tekstejä ja vertailtaisiin tekstituotteita. Myös opiskelijan kokemusnäkökulma rekrytointiviestintään ja siihen liittyvien tekstien opiskeluun olisi varteenotettava: tuntuuko saman tekstilajin opiskelu eri kielten kursseilla opiskelijasta toiselta, vai avaako se kenties aina uudelleen uusia näkökulmia omaan työhakemustekstiin ja oman osaamisen esittelyyn ja markkinointiin?

Lähteitä ja aiheesta enemmän

- Kalliokoski, Jyrki 2002. Tekstilajin taju. – Artikkeliteoksessa I. Herlin, J. Kalliokoski, L. Kotilainen & T. Onikki-Rantajääskö (toim.) Äidinkielen merkitykset, 147–159. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Koskela, Sanni 2013. Työhakemus tekstilajina. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40808>.
- Koskela, Sanni 2014. Työhakemus tekstilajina. Virittäjä, nro 1/2014, 5–40. Saatavilla: <https://journal.fi/virittaja/article/view/8573>.
- Muikku-Werner, Pirkko 2009. Tositarkoituksella. Näkökulmia kontakti-ilmoituksiin. Suomi 195. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nikko, Tuija & Kankaanranta, Anne 2000. Tavoitteena professionaalinen kielitaito. – Artikkeliteoksessa P. Kalaja & L. Nieminen (toim.) Kielikoulussa

- kieli koulussa. AFinLAn vuosikirja 2000. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja nro 58, 245–264. Jyväskylä.
- Rahtu, Toini 2014. Genreopetus – tekstitaitojen kahle vai kulmakivi? – Artikkeliteoksessa S. Shore & K. Ripatti (toim.) Tekstilajitaidot. Lukemisen ja kirjoittamisen opetus koulussa. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja 2014, 65–82. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.
- Shore, Susanna 2014. Reading to Learn -genrepedagogiikan kielitieteellinen perusta. – Artikkeliteoksessa S. Shore & K. Ripatti (toim.) Tekstilajitaidot. Lukemisen ja kirjoittamisen opetus koulussa. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja 2014, 37–63. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.

10 Alexander Shulgin: Russian Language in, out of and after the Internet

Saint-Petersburg State University of Economics

The history of the Russian segment of the Internet (Runet) covers about three decades now so it is only several years younger than the medium itself. There is clear evidence that nowadays we may analyze not only the Russian language on the Internet but the Russian language of the Internet as a specific format of existence of the language. Textual content of news websites and informational platforms, formal business documentation and official publications on the Internet are traditionally seen as special forms of “normal” literary styles (in practice, style requirements and restrictions are, unfortunately, more often than not respected). On the other hand the language of social networks, messengers, chats, forums, blogs and comments is usually considered as written (more properly to say – fixed) variation of conversational style. More accurately it may be defined as a stand-alone mode of existence of the language at the intersection of its written and oral forms whereby speaking is being realized in written (actually typed) form and a reading – in the form of quick reading. Predictably, the spoken language and fixed, textual form is often a bad match. The specifics of oral speech – its spontaneous nature, the addressing to particular person(s), the role of intonation and logical pausing and so on – do not easily meet the restrictions of the written form (for instance, the transcripts of video or radio interviews, even very good ones, are sometimes almost illegible or partly lose the point). Individual stylistic

peculiarities and, more critically, language missteps and signs of poor literacy turn out to be in full view of many readers (technically – in view of all of the Internet users in most cases). The principle of communicative efficiency usually dominates stylistic traditions and even language rules. Speakers' rate of verbal delivery increases as well, which weakens "language self-control" and does not help to shape and regularize the language standards on the Internet. Virtual "language persona" in acts of communication on the Internet is contingent on different factors and in many cases is anonymous or even imagined. On one hand, communicating on this level gives the speakers more room for choosing language resources, on the other hand such looseness may lead to verbal laxity and aggression. The expression "hate speech" is no longer a special term, it is well-known and commonly used among thinking people nowadays in Russia. The exponential growth of "hate speech" is noticeable not only in the language of the Internet, it plays a more and more prominent role in today's spoken language, which in turn reflects the growth of various kinds of tension in modern Russian society.

The life-cycle of language phenomena in the expanse of the Internet is not necessarily long; they may seem fragmented and manifold, coexisting without any intersection or synergy. Regrettably, one of the very few language features that seems common for different types of texts on the Internet is the laxity of the language. It is visible on different levels of the language, from spelling to phrase formation. About ten years ago almost anyone who talked about the Russian language on the Internet complained about the fad of demonstratively spelling words incorrectly (some websites specialized in it and you could even find "rules" on how to distort the spelling "artistically"). This trend seems to be almost gone now but the weakness in spelling, unfortunately, now characterizes not only the content of social networks and other areas of informal language but also "serious" official texts and analytical materials at major information portals and, most commonly, news digests. The standard missteps include incorrect use of negative and intensifying particles, spelling as one solid word or separately, confusion with upper and lower case letters, and so on. A common tendency to ignore punctuation symbols or "simplify" the punctuation, normal or at least understandable in web chats, messengers and SMS-messages, affects

Facebook, Twitter or Instagram feeds and even “normal” text genres on the Internet, especially “hot” ones: news flashes and bulletins, commercials and banners. Choosing of words and constructions sometimes look casual or almost randomly motivated, semantically or stylistically, which leads to uncertainty of expression and to erosion of modality. On the level of syntax this blur becomes apparent, for instance, in news’ leads with its obtrusive use of impersonal constructions: intentional ignorance of grammar subjects helps to disguise the actor but does not make the news credible.

Most of these succinctly observed phenomena (alongside with much more to be added) do not fall within the established system of linguistic values and can hardly form a bucolic landscape. The changes in the Russian language of the Internet are multidirectional and the scale of priorities is uncertain; one may notice similar processes in other languages. The post-modern medium of the Internet – an endless sea of opportunities, or a monster Titan who devours his children, or probably both of it – has been creating a new type of interaction between the ever-changing outer world and the language as a system, technological potential and speaking people’s intentions and weaknesses.

11 Vera Kozlovskaya: Sociala medier som hjälpmedel i svenskundervisning: ett fall

Peter den stores polytekniska universitet i Sankt-Petersburg

Jag undervisar i svenska på alla nivåer - från nybörjare till B2/C1, och på de mer avancerade nivåerna, när studenterna redan kan tillräckligt mycket för att föra en någorlunda utvecklad diskussion, vill jag gärna göra undervisningen mer tillämpad, närmare verkligheten – alltså den svenska verkligheten och den svenska språkliga världsbilden. Och den självklara lösningen på denna uppgift är sociala medier som är ett så utbrett och så kraftigt och inflytelserikt verktyg nuförtiden. ALLA (okej, nästan alla) använder sociala medier på ett eller annat sätt. Och ärligt talat så vet vi att i vår globaliserade värld använder de flesta samma sociala medier jorden runt. På så sätt kan sociala medier bli en självklar

och bekväm länk, en bro mellan olika kulturer och därför är det väldigt smidigt att använda dem i språkundervisningen.

Ni tycker säkert att jag berättar om helt självklara och redan tråkiga saker här. Det kanske är så, men jag vill dela med mig av en konkret erfarenhet av hur jag jobbade med ett visst tema med hjälp av ett konkret nätverk.

Jag har märkt själv hur fästa vi moderna människor är vid bilder, snabba och färgstarka bilder som vi scrollar oss igenom varje dag i vårt nyhetsflöde på sociala medier. Så jag bestämde mig för att gå den vägen och använda instagram – sociala mediet där användarna lägger ut just bilder och till dem skriver de lite text. Så när man använder instagram tar man del av bildinformationen i första hand och sen kommer texten som förklarar eller kompletterar bilden. Då kan det bli lättare för studenterna att ta del av informationen – de blir så att säga mindre skrämnda av en massa text, och jag vet ju att nästan alla av mina studenter har själva profiler på instagram så informationen är lättillgänglig på det sättet (har man ingen profil och inte kan kolla i appen så går det bra att se det mesta på hemsidan på datorn).

I en av våra läroböcker som jag tycker mycket om att använda för den innehåller både mycket realia och många diskussionsövningar – den heter +46 som Sveriges riktnummer – finns det ett kapitel som heter "På tal om landet och folket". Det är det inledande kapitlet i den avancerade delen av boken och det ska presentera Sverige som land och svenskar som folk, men på en ganska avancerad nivå. Så man diskuterar olika aktuella problem som t.ex. hur livet i Sverige skiljer sig i städer, tätorter och på landsbygden, vilka skillnader det finns mellan söder och norr i Sverige osv. En av texterna heter "Samerna" och finns där för att lyfta fram det faktum att svenska folket eller svenska medborgare består inte bara av svenskar utan också av en del minoritetsfolk, bl a samer. Texten består av bara två sidor och innehåller översiktsinformation om samernas historia och nutid. Det är så klart inte första gången som studenterna som läser den här texten på sitt tredje år på universitetet hör talas om samerna. Men för de flesta förblir Europas enda erkända urfolk bara en sida i boken, inget mer. För att göra mötet med samerna lite mer levande bestämde jag mig under ett år att ge

studenterna en uppgift om att göra två presentationer var – en om en samisk artist, konstnär, författare eller annan kreativ/känd person och en om en vanlig same som lever sitt vanliga liv någonstans i Sverige. Och hur skulle de få tag på information för den där andra presentationen – jo, med hjälp av instagram, förstås! Det finns nämligen ett konto där som heter @mittsapmi och som enligt beskrivningen är ”ett samiskt stafettkonto”. Vidare i profilinformationen står det ”Vi delar med oss här för att ni behöver veta att vi finns. Ett urfolk mitt bland er. Lika men ändå olika. Välkomna!”. Kontot startades år 2015 och sen dess har ungefär 1500 inlägg postats hittills. Det är som sagt ett stafettkonto dvs det är en ny person som driver kontot varje vecka (med vissa uppehåll förstås) och personerna som gör det är alla svenska samer (ibland är samer från Norge med och driver kontot). Det är för det mesta unga människor som under en vecka med hjälp av bild och text får berätta om sitt liv som same i nutida Sverige. Personerna är alla olika, de sysslar med olika saker, bor på olika orter, talar olika samiska språk, har olika åsikter om samhället och världen de lever i. Det som de har gemensamt är att de alla identifierar sig som samer.

Syftet med det här kontot och det här projektet är att göra samerna synligare i det svenska samhället och att ge dem möjlighet att själva berätta sina historier, att ge dem en röst, eller egentligen röster i det offentliga utrymmet. Kontot har drygt 16500 följare och det betyder att alla berättelser som hamnar där når faktiskt ut till ganska många intresserade människor. Jag följer kontot själv och kan säga att jag ser att folk läser med intresse för det brukar finnas många kommentarer och frågor under nästan varje inlägg. Det roliga med kontot är att det skapar en mycket mer nyanserad bild av nutida samer i Sverige än den som man kan få om man bara går efter läroböcker eller officiella fakta om landet. Och det ger möjlighet att kika in i vardagliga livet och se både olikheter och likheter med sitt eget liv. Unga människor är unga människor överallt, de har sina drömmar och förhoppningar och sina bekymmer och problem, och vissa kanske kan man känna igen sig i, men många är väldigt specifika för just samer eller för ett minoritetsfolk och där lär man sig väldigt mycket om man vill förstå vilka utmaningar minoritetsfolken har i dagens globaliserade och polariserade värld och vad unga människor som tillhör ett sånt minoritetsfolk tycker om dessa utmaningar. Men framför allt är det förstås roligt och intressant för det är väldigt

personligt – man tar del av vardagliga livet av en person som bor nånstans långt borta ifrån en och kanske har en helt annan vardag än en själv men som man ändå hinner lära känna i alla fall lite under en vecka, och som man dessutom kan direkt kommunicera med genom att lämna kommentarer under bilderna och få svar.

Därför tyckte jag att det här kontot var ett perfekt verktyg och en perfekt informationskälla för mina studenter. De fick välja var sin person som haft kontot under sin vecka, se och läsa alla inlägg som personen gjort under sin tid som kontoansvarig och sedan berätta vad man har lärt sig om personen – vad den heter, hur gammal den är, vad den sysslar med, vilket förhållande personen har till den traditionella samiska kulturen och till de samiska språken, vilka problem och utmaningar personen haft som same i Sverige, vad personen tycker om svenska statens politik gällande nationella minoriteter i Sverige osv osv osv. Studenterna fick alltså göra en ppt presentation om "sin" person från kontot och berätta för hela klassen vad de har lärt sig om både personen och om samerna i Sverige stort sett. Studenterna fick en vecka på sig för att studera alla inlägg och göra presentationerna och sen presenterade dem "sina" mittsapmi-personer. Det blev en intressant diskussion efteråt för man hade fått läsa om väldigt olika människor med olika personligheter och åsikter som man kanske inte alltid höll med eller som man kanske inte alltid förstod men det gjorde bara mötet med samerna mer levande för det var lite som att lära känna nya människor på riktigt. På det sättet blev den vanliga "tråkiga" texten om samerna i läroboken en anledning att kolla på instagrambilder vilket studenterna är så vana att göra, att försöka sätta sig in i den annorlunda vardagen som folk i norra delarna av Sverige ofta har, att lära sig mer om det riktiga verkliga livet i Sverige och samtidigt att träna sina presentations- och diskussionsfärdigheter.

Nu tror jag att mina studenter från den klass vet mer om unga samer idag än en genomsnittssvensk i Sverige gör och det tack vare det ovärderliga verktyget som vi får gratis i form av sociala medier!

12 Olesia Kullberg: Двужычная сямья — трохязычныя дзеці?

Согласно библейской притче, в древности люди не смогли построить Вавилонскую башню, так как говорили на разных языках и не понимали друг друга... В наше время непонимание между людьми, говорящими на разных языках, нам не грозит: иностранные языки изучаются в школе и институте, есть прекрасные специалисты-переводчики, существует компьютерный перевод. Но особую роль в этом мировом процессе взаимного принятия и понимания играют дети-билингвы, растущие в двуязычных семьях. Если каждый из родителей говорит со своим ребенком на своем родном языке, а язык страны проживания — иной, дети приобретают навык трехязычия.

При подготовке этой статьи я поговорила с родителями детей-билингвов, попросила их поделиться опытом семейного воспитания и ответить на вопрос: считают ли они двуязычие своих детей достижением, либо это — проблема, на решение которой не стоит тратить силы?

Сначала я встретила Надежду Н.. Она рассказала о своем тринадцатилетнем сыне, с которым семья переехала в Финляндию шесть лет назад. Мальчик с рождения — двуязычный, а его мама начала учить финский только после переезда в Финляндию, и сын оказался в этом деле ее самым лучшим помощником! Поначалу и он испытывал трудности, иногда не мог подобрать нужного русского слова, но постепенно эти совместные упражнения привели к тому, что мама выучила и свободно заговорила на финском, а сын развил и укрепил свои навыки владения русским! Сейчас научился делать качественный литературный перевод с финского на русский. Надежда считает, что это помогло сыну-подростку почувствовать себя взрослым, ведь он помог маме освоиться в новой для нее языковой среде.

Лиза Р. так сформулировала свои основные принципы: «Общение с ребёнком только на русском, совместный просмотр фильмов, мультфильмов, чтение на русском, частые поездки в Россию. Регулярные занятия, желательно в группах... Главное, чтобы был интерес к языку и культуре. Однако, нельзя ни в коем случае заставлять ребенка заниматься языком, если он не хочет - лучше переждать, когда это пройдет и ещё раз попробовать. Тут очень много терпения надо!»

Некоторые родители отмечают, что знание языков у детей развивается несинхронно: если ребенок ходит в финскую школу, владение русским языком отстает, но если впоследствии он будет иметь работу, где русский язык будет востребован, двуязычие станет для него необходимым и полноценным.

Другие родители более активны, они не собираются ждать, когда жизнь подкинет их чадам необходимые для двуязычия условия. Они считают, что нужно как минимум тридцат процентов времени активного бодрствования проводить в общении на втором языке. Свою задачу они видят в создании стимулов для двуязычия. И, если дети понимают юмор на двух языках и могут сами пошутить, это — прекрасный результат.

Ирина Б. рассказала мне о двух своих дочках. Старшей девочке шесть лет, она рано осознала, что с каждым из родителей нужно говорить на его языке. Когда приезжают из России бабушка с бабушкой, шестилетняя девочка «работает» у них гидом и переводчиком, не испытывая при этом никаких затруднений. Младшая дочка (ей всего три года) пока не включилась в семейную «игру», она смешивает языки, не понимая разницы между ними. Ирина считает, что младшая, скорее всего, перейдет на язык страны проживания — финский, когда начнет посещать садик и школу. Как бы ни было жаль, но опыт воспитания ребенка-билингва удается не всегда.

Кира П. - сторонник детского двуязычия, но очень умеренный. Знаю, что многие с ней согласятся: не у всех есть идеальные условия для поддержания навыков ребенка и занятий русским языком. Не всегда на

помощь спешат русскоязычные бабушки, да и у мамы может не оказаться времени. При этом, как считает Кира, не должно быть чувства вины, если русский вашего ребенка - не на том уровне, на котором вам хотелось бы. « Постарайтесь сделать то, что в ваших силах, - говорит Кира. - И не переживайте, если что-то идёт не так. Жизнь многогранна. И для наших детей-билингвов русский язык - только одна из её граней ».

Рассказав вам о разных точках зрения на вопросы воспитания в семье ребенка-билингва, я думаю, что каждый из вас займет ту позицию, которая окажется для него наиболее приемлемой. При этом возьму на себя смелость утверждать, что мир спасут именно они, наши дети-билингвы...

13 Olesia Kullberg: «Один родитель — один язык». Зачем и почему?

Ребенок растет в семье, где родной язык мамы — один, у папы — другой, а иногда бывает и так, что язык страны проживания — третий. На каком языке общаются члены этой семьи?

Ответ на этот вопрос не так уж прост. Общаясь с несколькими многоязычными семьями, вижу два разных подхода. Одни родители стараются говорить между собой и со своими детьми с самого их рождения на языке страны проживания. Таким образом они, как им кажется, облегчают ребенку жизнь — он с детства будет чувствовать себя «своим среди своих» - в детском саду, в школе... Казалось бы, семья, где все говорят на одном языке, производит впечатление наиболее слаженной и дружной — все понимают всех с полуслова... Такую семью можно представить себе как некий без сбоев работающий в социуме механизм.

Однако, жизнь всякой реальной семьи совсем не похожа на работу механизма. В семье есть свои проблемы (а куда же без них?), свои взлёты и радости, а также огорчения и падения... А это значит, что

обязательно возникнут сложные ситуации, которые родителям будет необходимо обсудить и решить со своими детьми. Вы, наверное, уже догадались, что речь идет о подростковом возрасте, периоде взросления, наступающем для многих современных детей уже после десяти лет. К этому времени ваш ребенок, говорящий на языке страны проживания как на родном, будет владеть им лучше, чем вы. И к разговору с ним на «трудные» темы вы будете готовы гораздо хуже, чем он... В этом случае ваше общение может оказаться малоэффективным, ведь вы не сможете адекватно донести до него всю полноту своих мыслей, чувств и опыта. Почувствовав ваше бессилие и свое превосходство, ребенок либо решит, что в данной языковой ситуации он — старший, либо начнет стесняться вашего «невежества»... А ведь эту «бомбу замедленного действия» в ваши отношения вы заложили сами, изначально избрав для общения с ребенком язык страны проживания.

Но есть и другой подход к общению в двуязычной или трехязычной семье: каждый родитель говорит с ребенком на своем родном языке. Такой подход на практике используется уже более ста лет, выросло не одно поколение двуязычных и трехязычных детей. И это только на первый взгляд кажется, что применение разных языков в семье создает эффект «Вавилонской башни», когда никто не понимает другого... На самом деле, тут каждому родителю полезно вспомнить и о своей самоидентификации — ведь переехав на постоянное место жительства в другую страну, вы по своему внутреннему устройству, по культуре и реакциям на окружающий мир продолжаете оставаться человеком той страны и того языка, который впитали «с молоком матери». А ребенок первых лет жизни, усваивающий два языка в непосредственном общении с родителями запечатлевает их произвольно — он не учит их так, как мы учим иностранные языки. Таким образом, он получает преимущество перед другими детьми с рождения - и это преимущество можете подарить ему вы, его родители.

Вспомните и о том, что говорят ученые о востребованности людей в будущем: для того, чтобы занять более высокую позицию, человек должен обладать уникальными навыками. Двуязычие с рождения — это и

есть тот самый уникальный навык, ведь человек будет пользоваться каждым из этих языков как родным... А это значит, что его языковые возможности будут безграничными...

Освоение третьего языка как языка страны проживания, как показывает практика, происходит в социуме — ребенок занимается в кружках, ходит в детский сад и в школу. Сверстники, педагоги, книги и мультфильмы дают ему необходимую языковую базу. При этом родители могут придти ребенку на помощь, если он затрудняется что-то вспомнить или сформулировать на языке страны общения (ведь этот язык он осваивает чуть позже языков папы и мамы), но переходить на третий язык не рекомендуется. «Трудности роста» преодолимы, впереди вашего ребенка ждет свобода общения на трёх языках. Ради этого стоит потрудиться всем членам семьи!

14 Mari Pyysalo: Esteettömyys ja tasa-arvo opiskelussa - arkihavaintoja

Esteettömyys, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat ilmauksia, joita käytetään kun puhutaan ihmisoikeuksien toteutumisesta elämän eri osa-alueilla, esimerkiksi opiskelussa. Kukin ilmaus pitää sisällään tiettyjä erityispiirteitä, jotka tulevat ensimmäisenä mieleen, kun sanan kuulee. Toisaalta sanojen ydinmerkitys on pääpiirteissään sama: jokainen ihminen, siis myös opiskelija, on yhtä arvokas ja kaikille tulisi taata yhtäläiset oikeudet. Näkyykö tuo aate ammattikorkeakoulun arjessa?

Ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden ikähaitari on laaja, mikä tarkoittaa usein hyvin erilaista pohjakoulutusta. Peruskoulutuksen määrä ja laajuus vaikuttavat ammattikorkeakouluopintojen sujuvuuteen. Eri-ikäisillä opiskelijoilla on myös hyvin erilaiset elämäntilanteet. Perheellisillä opiskelijoilla velvoitteet koulun

ulkopuolella voivat olla vaativammat kuin nuorisolla, mikä asettaa haasteita opiskelulle. Tosin opiskelijan sosiaalinen tilanne, ongelmat perheessä, ihmissuhteissa, raha-asioissa ja asumisessa voivat vaikuttaa opiskeluun opiskelijan iästä riippumatta.

Sukupuoli voi olla yhdistävä tai erottava tekijä opiskelussa. Usein tekniikan aloilla naisia on huomattavan vähän, kun taas sosiaali- ja terveysalalla miesten osuus on pieni. Sukupuolivähemmistöä edustava opiskelija voi kokea opiskeluyhteisöön ryhmäytymisen vaikeaksi, mutta toisaalta hänen erityisyytensä voi korostua liiaksi.

Fyysinen vamma on selkeä esteettömyysasia. Erityyppiset liikuntarajoitteet on huomioitu hyvin uusissa koulurakennuksissa. Kulkureitit, ovet ja hissit on suunniteltu esteettömään kulkuun. Vanhemmissa rakennuksissa tilanne on huonompi. Kuulo- tai näkövamma opiskelijalla on yleensä hallinnassa omien henkilökohtaisten apuvälineiden avulla.

Psykykinen sairaus on erittäin vaikea yhdistettynä opiskeluun. Vaikka sairauden hoito ja terapia olisivat meneillään, opettajat harvoin tietävät asiasta. Asiasta tiedotetaan aina vain opiskelijan aloitteesta. Esiintymispelko, luki-häiriö tai muu opiskelua merkittävästi haittaava tekijä tulisi olla opettajan tiedossa, jotta opiskelijaa voisi auttaa erilaisin toimenpitein.

Suuressa opiskelijayhteisössä on myös tekijöitä, joilla voi olla merkitystä ryhmäytymisessä ja siten opintojen sujumisessa. Uskonto saattaa olla niin suuri tekijä, että siihen kuuluvien arvojen ja toimintatapojen korostus erakoittaa sosiaalisissa tilanteissa ja luo ennakkoluuloja. Samoin voivat vaikuttaa myös ihon väri ja etninen tausta.

Kun opiskelijat tulevat ympäri maailmaa monista eri maista Suomeen opiskelemaan, kulttuurien kirjo on valtava. Erilaisuutta on paitsi arkielämän toimintatavoissa myös siinä, miten kouluun ja opiskeluun suhtaudutaan. Monissa maissa koulutus on hyvin opettajavetoista. Opiskelijat eivät ole harjaantuneet omatoimiseen opiskeluun, johon kannustetaan suomalaisessa

koulujärjestelmässä. Haasteet kuuluvat opiskeluun. Ongelma-asioiden ratkaiseminen on sitä helpompaa, mitä enemmän ongelmista on tietoa. Tekniset ratkaisut hoituvat helposti, mutta ihmisten välinen kanssakäyminen ja siihen liittyvien ongelmien ratkaisu on koulutyön kestoarkea.

15 Seija Varis: Tradenomiopiskelijoiden ajatuksia kielenhuollon opetuksen tarpeellisuudesta ammattikorkeakoulussa

Julkisuudessa on viime vuosina useaan otteeseen tuotu esille huoli opiskelijoiden suomen kielen taitojen heikentymisestä. Opetusneuvos Minna Harmanen (Lehtinen 2016) on muun muassa todennut, että vaikka nuoret kirjoittavat nykyään entistä enemmän, yleiskielen kieliasu on kuitenkin heikentynyt. Kirjojen lukeminen ei enää kiinnosta nykynuoria, ja se vaikuttaa selkeästi kirjoitustaidon laskemiseen.

Samalla on todettu, että yksilöiden väliset tasoerot ovat suuret, kielitaidolliset ääripäät etääntyvät entistä enemmän toisistaan. Äidinkielen ylioppilaskokeen sensori, Helsingin yliopiston suomen kielen lehtori Hanna Lappalainen onkin sitä mieltä, että yhä enemmän on niitä, joiden taidot ovat erittäin heikot. (Lehtinen 2016.)

Syitä yleiskielen normien hallinnan heikkenemiselle on etsitty niin somesta kuin englannin kielen valta-asemasta ja koulumaailman muutoksista. Esimerkiksi lukiossa äidinkielen opetustunteja on vähennetty, mutta kurssivalikoimaan kuuluu kuitenkin niin kirjallisuuden kuin kielenhuollon kursseja.

Kirjoittaja toimii Saimaan ammattikorkeakoulun suomen kielen ja viestinnän lehtorina, ja hän on huolestuneena seurannut, kuinka opiskelijoiden kirjoittaman kielen normien hallinta heikkenee vuosi vuodelta. Monissa artikkeleissa taitojen kehittämiseksi ehdotetaan suoraviivaisesti opiskelijoiden innostamista lukemiseen, mutta kirjoittajan mielestä se ei välttämättä yksinään riitä nostamaan normien hallinnan tasoa – jos ollenkaan, sillä olettaisi, että taitojen kehittymiseen

vaikuttaa paljolti myös se, minkä tasoista, minkälaista kirjallisuutta opiskelija lukee. Tämän takia kirjoittaja näkee, että yksi tärkeä tekijä normien hallinnan parantamisessa on kielenhuolto.

Ammattikorkeakoulussa suomen kielen ja viestinnän kurssien sisällöt painottuvat opiskelijan tulevassa ammatissa tarvitsemien taitojen kehittämiseen niin kirjoittamisen kuin suullisen viestinnän osalta. Saimaan ammattikorkeakoulussa kielenhuolto ei suomenkielisille opiskelijoille kohdistetuilla pakollisilla suomen kielen ja viestinnän kursseilla varsinaisesti opeteta, vaan kielenhuolto käsitellään erilaisin menetelmin: joko itsenäisesti tehtävillä harjoituksilla tai testeillä, ja tarvittaessa ongelmakohtia käsitellään tunneilla yhteisesti.

Opiskelijoiden on myös mahdollista valita vapaasti valittava Kielenhuollon verkkokurssi (1 op), jonka tavoitteena on perehtyä suomen kielenhuollon normeihin. Opettajat yleensä suosittelevatkin heti ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille kurssin valintaa.

Kielenhuoltoä käsitellään jo alakoulusta lähtien, joten voisi olettaa, että opiskelijat kokevat normiston tulleen tutuksi suunnilleen kyllästymiseen asti. Tästä syystä kirjoittajaa kiinnosti selvittää tradenomiopintonsa aloittavilta opiskelijoilta sitä, onko kielenhuollon opetukselle sittenkin tarvetta, minkälaisiksi opiskelijat luonnehtivat oikeakielisyyden taitojensa tasoa tällä hetkellä, pitääkö heidän mielestään ammattikorkeakoulussa opettaa kielenhuoltoä ja millä perusteella ja mikä on heidän motivaationsa kehittää oikeakielisyystaitojaan.

Opiskelijoille laadittiin aiheesta kyselylomake, jossa esitettiin kysymykset vastausvaihtoehtoiseen ja ohjeistuksineen. Lomake jaettiin kahdelle syksyllä 2019 opintonsa aloittaneelle liiketalouden ryhmälle Työelämän viestintä (kauppa) -kurssin ensimmäisellä tunnilla, ennen kuin opettaja esitteli opiskelijoille kurssinsa sisällön ja muut liiketalouden tulevat suomen kielen ja viestinnän kurssit.

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 50 opiskelijaa, joista lukion käyneitä oli 86 % (43 hlöä) ja 14 %:lla (7 hlöä) oli taustalla ammatillinen koulutus. Puolet vastanneista oli

saanut päättötodistuksensa lukiosta vuosina 2018 – 2019 ja toinen puolikas aiemmin, useimmat vuosilta 2015 – 2017, joten lukio-opinnot olivat vielä suhteellisen tuoreessa muistissa.

Kyselyssä kysyttiin: Miten luonnehtisit oikeakielisyyden taitojasi tällä hetkellä? Vastausvaihtoina olivat adjektiivit: heikot, tyydyttävät, hyvät ja erinomaiset. Vastaaajista 60 % (30 hlöä) piti taitojaan hyvinä, 28 % (14 hlöä) tyydyttävinä ja erinomaisina 12 % (6 hlöä). Kukaan ei ilmoittanut taitojensa olevan heikot.

Selkeä enemmistö oletti siis taitojensa olevan hyvät, mikä on ristiriidassa saatujen tutkimustulosten kanssa. Heräsikin kysymys, miten realistiset opiskelijoiden olettamukset ovat omien oikeakielisyystaitojensa suhteen. Tässä yhteydessä olisikin ollut järkevää ja valaisevaa teettää opiskelijoilla kielenhuollon testi ja verrata saatuja tuloksia olettamuksiin.

Kun kysyttiin, pitääkö vastaajan mielestä ammattikorkeakoulussa opettaa kielenhuoltoa, vastaus oli yksiselitteinen: 82 % vastasi kyllä ja 18 % ei. Kohdassa opiskelijan oli kirjoitettava lisäksi perustelut mielipiteelleen.

Kyllä-vastauksen antaneet perustelivat mielipidettään muun muassa seuraavasti:

Jokaisessa työtehtävissä ja opinnoissa tarvitaan vähintäänkin hyviä kirjoittamistaitoja joten mielestäni on itsestäänselvyys, että amk:ssa opetetaan kielenhuoltoa.

Hyvät äidinkielen taidot ilmaisee ammattitaidosta työelämässä.

Työelämää varten olisi hyvä osaa hyvää äidinkieltä.

Tämän tason koulutuksen suorittaneilla kielivirheet antavat epäillä myös muuta ammattitaitoa.

Kyseinen taito on välttämätön työelämässä!

Koska opinnäytetyö täytyy olla kirjoitettu kieliopillisesti oikein ja työelämässä täytyy käyttää myös kirjallista (virallista) viestintää.

Pieni kertaus ei ole pahasta. Meitä koulutetaan ammattiin ja se on yksi osa suomen kieltä ja viestintää.

Kieliopin kertaaminen helpottaa tenteissä sekä esseiden kirjoittamisessa.

Aina pitää kehittää itseään, moni asia on voinut unohtua aiemmista opinnoista.

Kaikki opiskelijat tulevat eri taustoista, esim. valmistumisvuodesta voi olla jo jonkin aikaa tai opiskeluhistoria on erilaista.

Kertaus tekee hyvää, joten kyllä.

Kyllä-vastauksissa tuli osuvasti esille, kuinka vasta opintonsa aloittaneet olivat jo pohtineet sitä, kuinka kielen normien hallinta heijastuu mielikuvaan ammatillisesta osaamisesta. Vaikka opiskelijat olivat olleet talossa vasta viikon, he olivat jo sisäistäneet ajatuksen, että he ovat opiskelemassa juuri työelämää varten. Opiskelijat ymmärsivät myös, miten taidoista on hyötyä jo opintojen aikana.

Ei-vastaaajat perustelivat mielipidettään seuraavilla tavoilla:

Mielestäni kielenhuolto ei kuulu amkhon.

Tarvittaessa käydä läpi perusasioita, jos niihin tarvetta.

Koska kaikki ovat jo aikuisia, niin kielenhuollon kertaaminen olisi hyvä olla jokaisen omalla vastuulla.

Pitäisi olla kaikilla jo hallussa, mieluummin ne, jotka eivät hallitse, käyvät itsenäisesti kotona, ja otetaan tunneilla uutta ja haastavampaa ☺

Viimeisen kommentin kirjoittanut oli luonnehtinut oikeakielisyyden taitojensa tasoa erinomaiseksi. Muut ei-vaihtoehdon valinneet olivat katsoneet tasonsa olleen hyvä ja ainoastaan yksi tyydyttäväksi taitonsa kuvaillut oli sitä mieltä, että ammattikorkeakoulussa ei pitäisi opettaa kielenhuoltoa. Perusteluja mielipiteelleen hän ei kuitenkaan esittänyt.

Opiskelijoilta kysyttiin myös, mikä on heidän motivaationsa kehittää oikeakielisyydestaitojaan. Vastausvaihtoehtoina olivat heikko, tyydyttävä, hyvä ja erinomainen. Enemmistö (62 %, 31 hlöä) ilmaisi motivaationsa olevan hyvä, 28 % (14 hlöä) vastasi erinomainen, tyydyttävä 8 % (4 hlöä) ja huono 2 % (1 vastaaja). Olipa eräs erinomaisen motivaation valinnut kirjoittanut vielä kyselyn sivuun selitykseksi: *Koska olen venäläinen, yritän kehittää oikeakielisyydestaitojeni joka päivä.*

Kommentti tuokin esille tärkeän haasteen. Osa ammattikorkeakoulun opiskelijoista ei ole äidinkielenään suomea puhuvia, mutta heidät on hyväksytty

suomenkielisille linjoille, joten heille kielenhuollon merkitys on vielä tärkeämpi kuin kieltä äidinkielenään puhuville. Kaiken kaikkiaan vastaajilla oli todella korkea motivaatiotaso, voi sanoa, että lähes kaikki olivat hyvin motivoituneita.

Saimaan ja Lahden ammattikorkeakouluissa työstetään parhaillaan yhteisen pian alkavan LAB-ammattikorkeakoulun suomen kielen ja viestinnän kurssien sisältöjä. Kyselyn tulokset antavatkin opettajille pohdittavaa: Kuinka kielenhuolto on otettava huomioon ammattikorkeakoulun suomen kielen ja viestinnän kurssien sisällöissä?

Lähteet

Lahtinen, AP. 2016. Ketä niin sano? Ketä kiinnostaa? <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/kieli-kulttuuri/keta-niin-sano-keta-kiinnostaa>. Luettu 22.11.2019.

16 Seija Varis: Kuvataideopiskelijat arvioivat puheviestintätaitojaan

Saimaan ammattikorkeakoulussa kuvataiteen opiskelijoilla on tällä hetkellä kaksi pakollista suomen kielen ja viestinnän kurssia, joista toinen on ensimmäisen opintovuoden syksyllä pidettävä Työelämän viestintä (kulttuuri) -kurssi, jonka laajuus on 3 opintopistettä. Opintojakso sisältää ensisijaisesti työelämän asiakirjoja, kuten lehdistö- ja näyttelytiedotteiden, erilaisten apurahahakemusten, taiteilijan cv:n, biografian ja lausunnon kaltaisten asiakirjojen laadintaa.

Suullisesta viestinnästä kurssilla käsitellään äänenkäyttöä, sanatonta viestintää, puhumisen kannalta oleellista hengitystekniikkaa ja esiintymisjännityksen hallintaa. Asioita harjoitellaan käytännössä lyhyillä esiintymisharjoituksilla sekä yhdellä pidemmällä, noin 10 minuutin mittaisella yksilöesityksellä, jossa opiskelija esittelee luokalle itse tekemänsä taideteoksen, ja samassa yhteydessä kuulijat harjoittelevat palautteen antamista kysellen ja kommentoien. Tarkoitus on näin antaa valmiuksia sekä opintojen aikana ammattiaineissa toteutettavia kritiikkejä

varten että valmentaa opiskelijaa työelämässä tarvittaviin suullisiin viestintätilanteisiin.

Neljäntenä opiskeluvuotena opiskelijoilla on vielä 1 opintopisteen kurssi, joka keskittyy opinnäytetyön kirjallisen raportin ohjeistamiseen. Kurssia ei vielä ole toteutettu tällä resurssilla, vaan opinnäytetyöasiat ovat sisältyneet aiemmin mainittuun 3 opintopisteen pakettiin.

Kirjoittaja toimii Saimaan ammattikorkeakoulussa suomen kielen lehtorina ja on opettanut tulevia kuvataiteilijoita jo vuosia. Joka vuosi hän joutuu saman tilanteen eteen: jokunen opiskelija kokee esiintymisen erittäin stressaavana ja pyrkii välttämään esiintymistilanteita. Nykymaailmassa kuvataiteilijalta kuitenkin vaaditaan entistä enemmän myös suullisia vuorovaikutustaitoja, joten kirjoittajaa kiinnosti selvittää kuvataiteilijoiden puheviestintätaitojen tasoa, motivaatiota puheviestintätaitojen kehittämistä kohtaan sekä sitä, missä asioissa opiskelijat kokivat erityisesti tarvitsevansa harjoitusta puheviestintätaitoissaan.

Kirjoittaja laati aiheesta kyselylomakkeen, joka jaettiin täytettäväksi syksyllä 2019 Työelämän viestintä (kulttuuri) -kurssin opiskelijoille ensimmäisellä oppitunnilla ja palautettiin, ennen kuin opettaja esitteli tulevan kurssin sisällön.

Vastaaajia oli kaikkiaan 29. Heiltä kysyttiin, miten he luonnehtisivat puheviestintätaitojensa tasoa tällä hetkellä. Vastausvaihtoehtoina olivat adjektiivit: heikot, tyydyttävät, hyvät ja erinomaiset. Niukka enemmistö kallistui luonnehtimaan taitojaan joko hyviksi (14 hlöä, 48,2 %) tai erinomaisiksi (2 hlöä, 6,8 %) ja miltei saman verran katsoi vastaaajista taitonsa tyydyttäväksi (13 hlöä, 45 %). Sen sijaan kukaan ei pitänyt taitojaan heikkoina.

Tällä hetkellä kurssi on jo pidetty, ja opiskelijat suorituivat kurssista paremmin kuin mikään kuvataiteilijoiden ryhmä aiemmin, joten vaikuttaa siltä, että tänä syksynä kurssille oli valikoitunut opiskelijoita, joilla oli keskimääräistä paremmat valmiudet myös puheviestintätaitojen suhteen.

Motivaatiota puheviestintätaitojen kehittämiseen kysyttiin samankaltaisella asteikolla: heikko, tyydyttävä, hyvä ja erinomainen. Vastausten perusteella tänä syksynä opiskelijat olivat todella motivoituneita: hyvänä motivaatiotaan piti 48,3 % vastaajista (14 hlöä) ja erinomaisena lähes saman verran, 41,4 % (12 hlöä). Tyydyttäväksi motivaationsa ilmaisi ainoastaan 3 (10,3 %) opiskelijaa. Heikoksi motivaatiotaan ei maininnut kukaan.

Kun tarkastellaan sitä, miten taitonsa tyydyttäväksi kuvailleet (13 opiskelijaa) ovat vastanneet motivaatioonsa, selviää, että ainoastaan 2 heistä piti motivaatiotaan tyydyttävänä, sen sijaan hyvänä peräti 7 ja erinomaisena 4 opiskelijaa.

Näin jälkikäteen pohdittuna kurssilla oli tosiaan kahdella opiskelijalla ongelmia esityksensä pitämisen kanssa. He toivat etukäteen esille vaikeutensa esiintyä, mutta ryhmän positiivinen, kannustava ilmapiiri vapautti tilannetta niin, että molemmat esiintyivät ongelmitta.

Taitonsa hyväksi esittäneet (14 opiskelijaa) pitivät motivaatiotaan joko hyvänä (8) tai erinomaisena (6). Molemmat taitonsa erinomaisiksi luonnehtineet (2 opiskelijaa) olivat myös erinomaisesti motivoituneita.

Opiskelijoilta kysyttiin vielä, missä asioissa he kokivat tarvitsevansa harjoitusta puheviestintätaitoissaan. Lomakkeeseen oli listattu 6 vaihtoehtoa. Vaihtoehtoista sai ympyröidä itselleen sopivat kohdat. Kohdat olivat seuraavat:

- a) äänenkäyttö (kuuluvuus, sävyt)
- b) artikulointi
- c) esiintymisjännityksen vapauttaminen
- d) sanaton viestintä (eleet, ilmeet, katsekontakti yleisöön)
- e) esityksen rakenne
- f) muut asiat, mitkä?

Vastauksia annettiin kaikkiaan 74 kappaletta. Selkeästi eniten koettiin, että harjoitusta tarvittiin esiintymisjännityksen vapauttamiseen (28,3 %, 21 kpl), esityksen rakenne askarrutti toiseksi eniten (20,3 %, 15 kpl) ja saman verran äänenkäyttö (20,3 %, 15 kpl). Artikulointi oli ympyröity 13 kertaa (17,6 %) ja

sanaton viestintä 10 (13,5 %). Ainoastaan 2 vastausta oli kohtaan f) muut asiat, mitkä? Näitä olivat puheen nopeuden hallinta, jota ei ollut osattu yhdistää äänenkäyttöön sekä toinen kommentti, joka oli muotoiltu seuraavasti: *puhua aiheesta päästään, eikä pelkästään suoraan power point -dioilta.*

Tutkimusten mukaan korkeakouluopiskelijoista 1/3 jopa pitää esiintymisestä eikä jännitys haittaa, 1/3:aa jännitys haittaa esiintymisessä jonkin verran, mutta sen kanssa pärjää, ja 1/3 kokee, että esiintymisjännitys häiritsee kovasti erilaisissa tilanteissa toimimista (Hopeavuori). Tässä kyselyssä näin tarkkaa erittelyä ei tehty, joten tuloksista ei voida päätellä, kuinka haitallisena opiskelijat pitivät omaa esiintymisjännitystään, johon he toivoivat vapautumista.

Kyselyyn vastannut kuvataideopiskelijoiden ryhmä pärjäsi esiintymisharjoituksissa jännityksen, esityksen rakenteen, äänenkäytön, artikuloinnin ja sanattoman viestinnän mahdollisista ongelmista huolimatta hyvin. Seuraavaksi voisikin selvittää, auttoiko näiden asioiden selättämisessä hyvä motivaatio vai jo alkujaan hyvät perusvalmiudet vai kenties tunneilla tehdyt esiintymisharjoitukset.

Lähteet

Hopeavuori, T. Puhumisen perustaidot. <http://www.oamk.fi>. Luettu 27.11.2019.

17 Valentina Nikolajeva-Viikki: Learning a foreign language can help you to live healthier life

UAS language teachers in their work deal with pedagogics and applied linguistics. They develop different pedagogical methods of teaching and evaluation and provide applied research of language learning process using questionnaires and interviews. To put it shortly, language teachers deal with the results of students brain activities without “penetration” into the brain. Neurolinguists deal with the brain activities “penetrating” into the brain with the help of magnetic resonance technologies. What neurolinguists have seen in the

brain? What does neurolinguistics know about language learning? How can we use this knowledge in our work?

Foreign language learning is a part of compulsory education. The amount of compulsory languages varies in different countries and usually it has its historical traditions. In case of learning compulsory language a student does not need to think about his/her motivation, because he/she has no choice. Compulsory is compulsory.

In case of optional language learning a student needs to think about motivation. When a student makes a decision to start learning of a foreign language, he/ she usually has some sort of motivation. We speak about external motivation when a person's decision to learn this or that foreign language is influenced by external factors, such as competitiveness at the labor market or living/ travelling abroad. A person believes that foreign language skill will help him/ her to get a better job or to manage in different situations abroad. A person hopes to get a certain benefit from his/her foreign language skill. In such a case a student needs to make a choice among several foreign languages options available in the curriculum.

In case of so called internal motivation a person starts to learn a foreign language according to his/her "inner voice", when learning a foreign language is more a hobby, than a benefit. But in both cases a person needs to give himself/herself reasons for his/her choice of this or that foreign language.

But if we knew, that learning a foreign language could make us live a healthier life, which kind of motivation would it be about? External or internal motivation? And should learning foreign languages be at the list of World Health Organisation's (WHO's) official health recommendations? Let's have a look at the results of the language learning neurological research.

The Swedish MRI study held in 2014 showed, that learning a foreign language can increase the size of the brain. Young adult military recruits learned Arabic, Russian or Dari intensively, while a control group studied hard, but not languages.

MRI scans showed that specific parts of the brain of the language students developed in size whereas the brain structures of the control group remained unchanged. Among the language learners the brain development varied according to performance. The most successful learners developed more links between different parts of the brain. (Mackey, A., 2014).

The Edinburgh University research “Does bilingualism influence cognitive aging?” published in 2014 reveals, that there is a positive effect of bilingualism on later-life cognition, including in those who acquired their second language in adulthood. People who speak more than one language have better memories and are more cognitively creative and mentally flexible than monolinguals. Alzheimer’s disease and dementia are diagnosed later for bilinguals than for monolinguals. (<https://doi.org/10.1002/ana.24158>).

Learning a new language is beneficial to your self-esteem and mental health. People speaking two or more languages are said to be more cognitively creative and more aware of their environment. Researchers indicate that being multilingual improves one’s memory, communication and multitasking skills. (<https://onlinelibrary.wiley.com>).

The brain has an extraordinary ability to change or reconfigure its structure in response to environmental stimulus, cognitive demands or behavioral experience. This property is known as neuroplasticity. (Cortex, 2014).

More interesting information about neuroplasticity of brain was found during a fMR (a functional magnetic resonance imaging) study”, which examined the neural activities associated with second language word training. “We examined different neural activity and connectivity patterns associated with success in second language word learning. After training on novel words learners compared to non-learners showed different neural response changes in semantic and auditory processing. After training, successful learners compared to less successful learners showed increased activation in language related regions of the brain. Successful learners showed a more coherent and integrated multi-path brain network both before and after training (Journal of Neurolinguistics 2015).

This short review of neurolinguistic research gives us the right to consider the learning of foreign languages a factor having a big influence at human's health. In my opinion, the recommendation to learn foreign languages should be at the same list with the official health recommendations. And why not to mention this important factor while marketing foreign languages to the UAS and university students ?

Bibliography

Mackey, Alison. 2014. Learning a foreign language can increase the size of your brain. The Guardian.

Neuroplasticity as a function of second language learning: anatomical changes in the human brain. 2014. Cortex. Volume 58.

Neural changes underlying successful second language word learning: An fMRI study. Journal of Neurolinguistics. 2015. Volume 33.

18 Katja Remsu: Jospa vaihdon tavoitteena olisikin sukukielten tukeminen

Usein kansainväliseen opettajavaihtoon lähdetään toteuttamaan yhteisiä projekteja, opettamaan tai oppimaan vierasta kieltä ja kulttuuria, tekemään yhteistyösopimuksia tai yksinkertaisesti vain luomaan suhteita. Minä lähdin Petroskoihin toteuttamaan vastaavia tavoitteita vuonna 1996, tosin opiskelijana, enkä todellakaan tiennyt, mitä vastassa oli. Venäjä-vaihto kuitenkin muokkasi omaa uraani ja elämäni enemmän kuin osasin aavistaa.

Vuosien jälkeen olin vaihdossa Petroskoin valtiollisessa yliopistossa, missä oivalsin hyvin vahvasti uuden merkityksen opettajavaihdolle. Petroskoin valtiollisessa yliopistossa voi nimittäin opiskella useiden muiden kielten lisäksi suomea, karjalaa ja vepsää. Yliopiston kielten osastolla pidetään tärkeänä vähemmistökielten ylläpitoa, minkä tukemiseen myös vaihtoon tulevan opettajan oletetaan osallistuvan. Tässä on yksi opettajavaihdon ydin, jota en tullut koskaan ajatelleeksi!

Petroskoin valtiollinen yliopisto on etuoikeutettu, heillä on CIMO:n kautta lehtori Suomesta. Natiivi suomen opettaja auttaa paljon, mutta on selvää, ettei hän pysty pitämään tunteja kaikille opiskelijoille. Osalla suomen kielen ryhmistä on vain venäläisiä opettajia. Petroskoin yliopiston opiskelijat ja opettajat pitivät opettajavaihtoa hienona asiana, koska uusi opettaja tuo oman kielellisen osaamisen lisäksi uutta näkemystä opetukseen.

Kansainvälisen vaihdon tavoitteenahan on, että molemmat osapuolet hyötyvät, opettaja saa kokeilla ja soveltaa taitojaan uudenlaisen ryhmän kanssa, ja opiskelijat saavat uusia näkökulmia, esimerkiksi kielten tunneille natiivin puhujan ja mahdollisuuden perehtyä toiseen kulttuuriin. Vaihtoja tukemalla voitaisiin tukea ja vahvistaa suomen kielen ja kulttuurin opetusta Suomen rajojen ulkopuolella.

Petroskoilaisten suomen opettajien kielitaito oli erinomainen. Siitä huolimatta suomen kielen opettajalle olisi tärkeää päästä kuulemaan suomea arjen tilanteissa ja puhumaan suomalaisten kanssa. Paikalliset suomen opettajat toivoivatkin opetukseen juuri käytännön tietoa suomalaisista tavoista ja arvoista, sekä puhekieltä.

19 Katja Remsu: Vähemmistökielet kuuluvat Petroskoissa

Venäjällä vahvistettiin vuonna 2004 laki, joka takaa oikeuden *suomen, karjalan ja vepsän kielen vapaaseen valintaan ja käyttämiseen kanssakäymisessä, kasvatuksessa, opetuksessa ja luomistyössä*. Karjalan tasavallassa karjalan kieltä opiskelee noin 2 000–3 000 lasta, ja suomea noin 10 000.

Petroskoissa on suomalais-ugrilainen koulu, joka on nostanut suosiotaan Suomen PISA-menestyksen ansiosta. Karjalassa on käyty julkista keskustelua suomen kielen käytön lisäämisestä, karjalan rinnalla tai jopa sen kustannuksella.

Petroskoissa ilmestyvistä vähemmistökielisistä julkaisuista tunnetuimpia ovat suomenkielinen Karjalan Sanomat ja kulttuurilehti Carelia, jossa julkaistaan

artikkeleja myös karjalaksi ja vepsäksi. Muita julkaisuja ovat Vienan Karjala, Oma Mua, Kodima ja lastenlehti Kipinä. Petroskoissa sijaitsee Venäjän valtion tele-radioyhtiön toimitus, jossa tuotetaan alueellisia ohjelmia suomeksi, karjalaksi ja vepsäksi niin aikuisille kuin lapsillekin.

Petroskoin kirjasto tarjoaa suomen, karjalan ja vepsän kielisiä lastenkirjoja, pelejä, musiikkia, lehtiä, kaunokirjallisuutta ja tietokirjallisuutta. Petroskoissa on 300-paikkainen Kansallinen teatteri, jonka esitykset ovat pääasiassa suomeksi.

Karjala on yksi Venäjän tasavalloista, sen pääkaupunki on Petroskoi. 1900-luvun alkupuolella Karjalan asukkaista yhteensä yli 40% oli karjalaisia, suomalaisia ja vepsäläisiä. Neuvostoliitossa suomi nostettiin Karjalan viralliseksi kieleksi, vaikka karjalankielistä väestöä (40%) oli huomattavasti suomea puhuvia (1%) enemmän.

Vuonna 2010 Karjalan asukkaista 82% oli venäläisiä ja 7% karjalaisia (45 570 henkeä). Karjalaisten määrä laski vuoden 2002 väestönlaskentaan verrattuna 20 000:lla. Vienan Karjalassa on edelleen alueita, joissa karjalaisten osuus väestöstä on lähes 100%. Aunuksen Karjalan väestöstä noin 60 % on karjalaisia. Vienassa ja Aunuksessa väestö vähenee nopeasti.

20 Aili Myller: Tilannekatsaus suomen kielen opettamisesta Pietarin Polyteknisessä yliopistossa.

Pietari Suurelle nimetty Pietarin polytekninen yliopisto

Yliopistomme organisaatio on monesti muuttunut. Nykyään Pietarin Polyteknisessä yliopistossa opetetaan suomea Humanistisen instituutin kansainvälisten suhteiden korkeakoulussa. Tämä kuitenkin rakenteellisesti vastaa entistä kansainvälisten suhteiden laitosta. Suomen kieli on toisena pääkielenä englannin jälkeen.

Laitokseemme pyrkiviltä opiskelijoilta edellytetään englannissa ainakin A2 tasoa, mutta suomen, ruotsin, saksan, kiinan ja espanjan kieliä opetetaan alusta.

Opiskelu laitoksellamme on ilmaista vain harvalle opiskelijalle. Suurin osa joutuu maksamaan.

Enemmän kun puolet opiskelijoistamme eivät ole kotoisin Pietarista vaan jostain muualta, joskus jopa Vladivostokista (Venäjän itärajalta), Siperiasta, Uralilta. Nykyään yhä enemmän opiskelijoita tulee entisisitä Neuvostoliiton tasavalloista, esim. Kazakstan, Tadžikistan.

Suomea opiskelevat mm. kiinalaiset opiskelijat.

Yliopistossa voi suorittaa seuraavat tutkinnot:

- Alempi korkeakoulututkinto (kandidaatti)
- ylempi korkeakoulututkinto (maisteri)

Kandidaattitutkinnossa suomen kieltä on 8h/vk 7. lukukauden aikana ja lisäksi 8. lukukauden aikana 8h/vk yhteensä 6 viikkoa. Yhteensä kertyy 960h.

Maisteritutkinto kestää n. kaksi lukuvuotta, suomea on vaan kolmen lukukauden aikana 6h/vk, yhteensä 300h.

Laitoksellamme on kolme päätoimista suomen kielen opettajaa ja yksi tuntiopettaja. Kandidaattitutkinnon opiskelijoilta toivotaan tutkinnon suoritettuaan B2 tasoa suomen kielessä.

Käytännössä tulokset ovat aika kirjavaa sekä vuosittain, että myös opiskelijakohtaisesti. Toiset pääsevät B2 tasolle, toiset jäävät A2. Tähän saattaa olla monta syytä, mutta päällimmäisenä on opiskelijan motivaatio.

Hakuvaiheessa opiskelija valitsee opiskelukielen: kiina, espanja, saksa, ruotsi tai suomi. Viimeisinä vuosina ylivoimaisena on ollut kiina. Suomea laitoksellamme opetetaan aina vuodesta 2002. Sitten tuli ruotsin kieli ja myöhemmin muut kielet. Kiinnostusta suomen kieleen, mielestäni, ovat auttaneet opiskelijavaihdot suomalaisiin yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Pietarilaiset ovat kiinnostuneet naapurussuhteista.

Osa opiskelijoista ei osa valita opiskelukieltä alusta ja usein motiivaatio alkaa pian laskea, sillä suomen kieli ei ole helppo venäläisille.

Motivaation laskemiseen viimeisinä vuosina on vaikuttanut monilukuisten suomalaisten Pietarissa toimivien yritysten edellytys englannin kielen taito, eikä suomen.

Kandidaattitutkinnon opiskelijoita laitoksellamme on vuosittain 35 - 40. Vajaan neljän lukuvuoden aikana käydään suomen peruskurssi, johon sisällytetään jonkun verran suomalaista kulttuuria, yhteiskuntaoppia, historiaa. Viimeiset kuusi viikkoa on Liikeviestintäkurssi.

Maisteritutkinnon suomen kielen opiskelu on haastava, sillä monet opiskelijat aloittavat suomen kielen oppimisen alusta ja toiset jatkavat kandidaattitutkinnon suoritettuaan. Ja kun opiskelijaryhmät eivät ole isoja ja jos ryhmässä on esim. kiinalaisia tai muita ulkomaalaisia, opettaja joutuu aika vaikeaan tilanteeseen. Apukielenä suomen opetuksessa olemme käyttäneet venäjää. Lyhyessä ajassa ei pysty opettamaan muuta, kun alkeiskurssin.

Maisteritutkinnon opiskelijoita on 12-18. Kolmannen lukukauden lopussa alusta alkaneet pääsevät suomen kielessä tasoon A1-A2.

Pakollisten suomen kielen tuntien lisäksi olemme pyrkineet perehdyttämään opiskelijoita suomaaiseen kulttuuriin vapaehtoisilla tunneilla ja osallistumalla monilukuisiin Pietarissa toimivien ja järjestettävien tilaisuuksiin Suomi-instituutissa, Suomen Pietarin- pääkonsulaatissa, museoissa ja näyttelyissä. Suosituina monen vuoden aikana on ollut vuosittainen suomalaisen elokuvan viikko Pietarissa.

Partneerisuhteet suomalaisiin oppilaitoksiin lisäävät motivaatiota suomen kielen opiskeluun sekä avartavat opiskelijoiden yleistä näkökulmaa. Monesta partnerioppilaitoksesta Suomessa jouduimme luopumaan, sillä muualla kun SAIMIAssa, ei tarjottu opiskelijoille muuta, kun itse opiskelua.

Vuosittain meiltä on ollut vaihdossa ainakin yksi tai kaksi opiskelijaa ja kaikki ovat tosi tyytyväisiä.

On myönnettävä, että Saimian opettajavaihdot ovat meille tärkeitä ja sujuneet loistavasti, vuosien mittaan olemme päässeet tekemään yhteistyötä tehokkaasti ja tuloksellisesti.

21 Jaana Häkli: Matkalla kulttuurisensitiivisyydestä kulttuurilukutaitoon

Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä suomalaisissa korkeakouluissa on lisääntynyt merkittävästi 2000-luvulla. Korkeakoulut ovat lisänneet englanninkielisten tutkinto-ohjelmien määrää erityisesti maisteri-ohjelmissa ja kohdennettu markkinointi on alkanut tuottaa tulosta. Ulkomaalaisia opiskelijoita on nyt 7 % kaikista korkeakouluopiskelijoista Suomessa. He tulevat erityisesti Kiinasta, Vietnamista ja Venäjältä. Yllättävää on ollut, että lukukausimaksujen käyttöönotto ei laskenutkaan ulkomaalaisten hakijoiden määrää, vaikka venäläisten hakijoiden määrässä on lukukausimaksujen myötä laskua. Nyt kuitenkin tutkintokatot ovat jo jonkinlainen este voimakkaammalle maksullisen koulutuksen ja koulutusviennin kasvulle. (Toivonen 2019.)

Olen toiminut opettajatutorina kansainvälisessä restonomi-koulutusohjelmassa vuodesta 2006 ja haluan tässä esseessä kertoa ohjauskokemuksistani ja siitä, miten Geert Hofsteden 6 kulttuuridimension teorian asiat ovat esiintyneet ohjaustilanteissa. Esseellä pyrin selvittämään, millaisia tietoja ja taitoja kulttuurisensitiivisyyteen ja kulttuurilukutaitoon kuuluu ja miten niitä voidaan hyödyntää monikulttuurisessa ohjauksessa.

Valtaetäisyys (engl. power distance): Valtaetäisyys-dimensio liitetään hierarkiaan ja sillä tarkoitetaan tunnetason välimatkaa auktoriteetin ja alamaisen välillä, esim. opettaja-opiskelija. Korkean valtaetäisyyden maissa kuten Aasian ja Afrikan maissa, mutta myös Venäjällä ohjaajaa pidetään auktoriteettina, joka kertoo, miten asiat tehdään ja antaa auktoriteettina määräyksiä (Metsänen 2009, 120). Henkilökohtainen huolehtiminen vuorokauden ympäri yhdistetään myös usein valtaetäisyyteen ohjauksessa, jossa ohjaajan ja ohjattavan välille

muodostuu helposti hyvin läheinen suhde. (Metsänen 2009, 119). Suomi puolestaan on alhaisen valtaetäisyyden maa, jossa myös naiset voivat saavuttaa korkean aseman yhteiskunnassa mutta myös oppilaitoksissa. (Hofstede 2010)

Olen työurani aikana törmännyt tähän kulttuurieroon useasti ohjaustilanteissa, jossa opiskelijat haluavat minun tekevän heidän puolestaan päätöksen mm. siitä, voidaanko heidän henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan tehdä muutos tai että minun pitäisi päättää, mihin opiskelija lähtee vaihtoon ulkomailla. Suomessa me kuitenkin haluamme, että opiskelijat kasvattavat omaa ajattelua ja ottavat vastuusta valinnoistaan ja päätöksistään. Tämä kulttuuriero on aiheuttanut ohjaustilanteissa usein hämmennystä, sillä opiskelija helposti haluaa, että auktoriteetti tekee päätöksen heidän puolestaan. Korhosen mukaan (2013, 66) ohjattava on oman elämänsä ja ohjaaja vastaavasti prosessin etenemisen asiantuntija. Dimensio näkyy myös non-verbaalisissa viestinnässä siten, että korkean valtaetäisyyden maista tulevat opiskelijat eivät usein katso ohjaajaa silmiin keskustelun aikana.

Yksilöllisyys vrt. yhteisöllisyys (engl. individualism vs. collectivism):

Kulttuurit jaetaan usein joko yhteisöllisiin tai yksilöllisiin sen mukaan, miten niissä ymmärretään ihmisen identiteetti ja se, kenellä ja mitä tarkoitusta varten jotain tehdään. Yhteisöllisiä kulttuureja kutsutaan me-kulttuureiksi kun taas yksilöllisiä kulttuureja pidetään minä-kulttuureina. Yhteisöllisiin kulttuureihin kuuluu olennaisena osana myös kasvojen menetys ja se, että yksilön identiteettiin vaikuttaa hänen ryhmänsä. Yhteisöllisiä kulttuureja ovat erityisesti Aasian, Afrikan, Lähi-Idän ja Latinalaisen Amerikan maat kun taas Eurooppa ja englanninkieliset maat ovat yleisesti ottaen yksilöllisiä kulttuureja. (Hofstede 2010, Metsänen 2009: 118)

Tämän kulttuurieron näkyminen ohjauskeskusteluissa on arkipäivää kansainvälisissä koulutusohjelmissa. Vastaanotolle tulee usein 2-3 opiskelijaa, vaikka vain yhdellä heistä on jokin ongelma tai asia selvitettävänä. Toisen opiskelijan läsnäolo keskustelussa perustellaan usein sillä, että hän on keskustelussa tukena ja turvana, joskus tulkkina, tai sillä, että toinen opiskelija on ns. todistajan roolissa kuuntelemassa ja dokumentoimassa, mitä minä sanon.

Näin tapahtuu erityisesti konfliktitilanteissa tai kun ohjaajana olen kutsunut opiskelijan henkilökohtaiseen keskusteluun ilman, että olen kertonut tarkemmin, mistä keskustelussa on kyse. Yhteisöllisiin kulttuureihin kuuluu oleellisena osana kasvojen säilyttäminen/menettäminen ja tämä on mielestäni asia, joka jokaisen opettajan ja ohjaajan on sisäistettävä. Rakentavaa kritiikkiä voi opiskelijalle antaa vain ja ainoastaan kahden kesken, ei koskaan muiden, erityisesti saman kulttuuritaustan edustajien edessä. Opiskelijoita ei saa verrata toisiinsa ja jokaisen opiskelijan asiat ovat henkilökohtaisia, eikä opiskelijoita pidä stereotypoida heidän kulttuuritaustastaan huolimatta.

Koska yhteisöllisissä kulttuureissa on kuitenkin usein kovaa kilpailua opiskelijoiden paremmuudesta, olen törmännyt myös siihen, että he pimittävät usein tietoa toisilta. Ohjaajan pitää varmistaa, että tieto välittyy esim. luokan vastuuhenkilön kautta muille tai sitten välittää tieto yhteisesti virallisia tiedonjakoväyliä pitkin kaikille samanaikaisesti.

Maskuliinisuus vrt. feminiinisyys (engl. masculinity vs. femininity): Tämä dimensio liittyy maissa vallitseviin sukupuolirooleihin ja siihen, millaisia asioita maassa arvostetaan. Suomi on Hofsteden tutkimuksen (2010) mukaan yksi maailman feminiinisimmistä maista. Vuonna 2003 Suomessa oli 68 päivän ajan historiallinen tilanne, että meillä oli nainen presidenttinä, pääministerinä ja eduskunnan puhemiehenä, eli kolme tärkeintä vakanssia maassa oli naisten hallussa. Feminiinisissä kulttuureissa tämä on hyvin mahdollista. Feminiinisten maiden piirteitä ovat myös se, että vapaa-aikaa, vaatimattomuutta ja hyvää elämänlaatua arvostetaan. Muistan ainoastaan yhden kerran, kun mielestäni sukupuoleni aiheutti haasteen ohjauskeskustelussa. Egyptiläiselle restonomi-opiskelijalle tietotekniikan käytön oppiminen tuntui ylitsempääsemättömälle, koska hän ei ollut käyttänyt tietokonetta kotimaassaan. Hänen osaamisensa oli aivan eri tasolla kuin muiden opiskelijoiden. Ongelman ilmaannuttua tehtävänäni oli ohjata häntä lisäopetukseen ja sitä kautta selvisi myös kautta rantain, että hän oli saapunut Suomeen ns. lomaromanssin seurauksena ja että hän ei halunnut ottaa vastaan määräyksiä naiselta.

Feminiinisyyden toinen aspekti eli esim. statuksen ja varallisuuden näyttö on puolestaan tullut useammin esiin ohjaustehtävissä. Muutamia vuosia sitten venäläinen opiskelija tuli vastaanotolleni ja kertoi ongelmastaan, joka liittyi ruflan kurssiromahdukseen. Opiskelija kertoi, kuinka hän epätoivoisesti tarvitsi ihan minkäläistä osa-aikaista työtä tahansa, sillä hän oli elänyt edellisen kuukauden vain 13 eurolla, eikä hänen perheensä voinut enää antaa hänelle rahaa hänen elämiseensä Suomessa. Tyttö oli syönyt lähinnä kaalia ja makaronia kuukauden ajan, sillä hänellä ei ollut varaa syödä koulun ruokalassa. Autoin tyttöä parhaani mukaan ja hän löysikin pian osa-aikatyön. Samanaikaisesti puolestaan opiskelijoiden joukossa on niitä, joilla olalla roikkuva käsilaukku maksaa enemmän kuin mitä on lehtorin kuukausipalkka.

Epävarmuuden välttäminen vrt. sietäminen (engl. uncertainty avoidance):

Tämä Hofsteden dimensio liittyy epätietoisuuteen ja siihen, miten paljon elämää ja esim. ajankäyttöä suunnitellaan. Pohjoismaissa ja Saksassa aika jaetaan yksiköihin ja ajankäyttöä halutaan suunnitella esim. kalenterin avulla. Välimeren ja Afrikan maissa puolestaan vallitsee löyhempi aikakäsitys, stressiä ei tunneta samalla tavoin ja ihmiset sietävät odottamista ja epävarmuutta paremmin. (Hofstede 2010.) Ohjaustilanteissa olen tutoropettajana viime vuoden aikana huomannut, kuinka tämä dimensio tulee esiin erityisesti lukukausimaksuissa ja stipendijärjestelmän säännöissä. Nykyään kansainväliset opiskelijat eivät lähde yhtä hanakasti ulkomaille vaihtoon, koska he luulevat, että he eivät tule valmistumaan ajoissa, minkä seurauksena ainakin Saimaan ammattikorkeakoulussa stipendi jää saamatta. Opiskelijat haluavat pelata varman päälle ja suorittaa opintonsa ennemmin Suomessa. Ohjauskeskusteluissa olen sitten joutunut vääntämään rautalangasta, kuinka opintojen aikatauluttaminen järkevästi ja kv-vaihtojen oikea-aikainen tekeminen mahdollistavat molemmat tavoitteet eli kv-liikkuvuuden ja määräaikaan valmistumisen.

Lyhytsuuntautuneisuus (engl. short-term orientedness vs. long-term orientedness):

Lyhytsuuntautuneissa kulttuureissa odotetaan nopeita, lyhyen tähtäimen tuloksia, eletään enemmän hetkessä ja tehdään spontaanejakin päätöksiä ns. mutu-tuntumalta. Tällaisia kulttuureja ovat useimmat Euroopan

maat ja englanninkieliset, yksilöllisen kulttuurit. (Hofstede 2010.) Kansainvälisten koulutusohjelmien opiskelijat puolestaan tulevat usein kulttuureista, joissa aikaan suhtaudutaan toisin. Aika nähdään jatkumona, johon ihmisen valinnoilla voi vaikuttaa. Opintojen ohjauksessa tämä näkyy mm. siten, että lyhytsuuntautuneista kulttuureista kuten Suomesta tulevat opiskelijat voivat jättää kurssuja suorittamatta tai lähtevät vaikka kahden kuukauden lomalle Aasiaan kesken lukukauden. Kyseisiä kulttuureja edustavat opiskelijat työskentelevät myös usein opintojen ohessa, koska he maksavat itse asumisensa ja juhlimisensa, kun taas dimension toista ääripäätä (pitkän tähtäimen suunnitelmat) edustavat opiskelijat saavat rahoituksen opintoihinsa usein suoraan vanhemmiltaan ja siksi he opiskelevat erittäin tavoitteellisesti ja rakentavat hyvää ansioluetteloita pala palalta. Ohjauskeskusteluissa olen törmännyt mm. moniin vietnamilaisiin opiskelijoihin, jotka jo ensimmäisen vuoden syksynä laativat tarkemman aikajanan opintojensa eri vaiheista ja sisällöstä.

Hemmottelu vrt. pidättyväisyys (engl. indulgence vs. restraint): Kyseinen dimensio liitettiin Hofsteden kulttuuridimensioiden teorioihin vasta vuonna 2010 bulgarialaisen tutkijan Michael Minkovin maailman arvoja käsittelevän tutkimuksen myötä (Hofstede 2010). Hemmotteleville kulttuureille on ominaista, että vapaa-aikaa ja juhlimista arvostetaan, ihmisillä on laaja ystäväpiiri ja elämään suhtaudutaan yleisesti ottaen positiivisesti. Pidättyväisissä kulttuureissa puolestaan on usein erilaisia esim. uskonnosta polveutuvia moraalisia käsityksiä, jotka rajoittavat hauskanpitoa, rahaa säästetään pahan päivän varalle, vapaa-ajan harrastukset eivät ole tärkeitä ja elämän yleinen ilmapiiri voi olla hyvin kyyninen.

Ohjaustehtävissä tutoropettajana olen kyseiseen kulttuurieroon törmännyt usein silloin, kun puhutaan opiskelijoiden vapaa-ajan vietosta. Suomessa monet opiskelijatapahtumat ovat alkoholin värittämiä, mutta monet kv-koulutusohjelmien opiskelijat puolestaan tulevat islaminuskoisista maista, joten he eivät usein käytä alkoholia ollenkaan ja heille on outoa nähdä niin monet opiskelijat kännissä. Pidättyväisistä kulttuureista tulevien opiskelijoiden maailma erityisesti pienillä opiskelupaikkakunnilla rajoittuu myös hyvin pieneen kolmioon: koti, kampus ja kauppa. He eivät esim. uskalla lähteä diskoon tai pubiin, koska

heidän vanhempansa ovat pitäneet niitä paheksuttavina paikkoina ja näin ollen he helposti eristäytyvät muusta opiskelijajoukosta tai jäävät pahimmassa tapauksessa aivan yksin. Nämä tilanteet aiheuttavat haasteita opettajatutoreille ja opintojen ohjaajille, sillä kun opiskelijalla menee huonosti, menevät yleensä myös opinnot huonosti. Jos opiskelija jää muun opiskelijajoukon ulkopuolelle, nousee riski keskeyttää opinnot merkittävästi.

Hofsteden kulttuuridimensioiden tunteminen auttaa ymmärtämään maailmaa ja sitä, millaisista taustoista kansainväliset opiskelijat tulevat ja miksi he usein toimivat niin kuin toimivat. On kuitenkin muistettava, että teorian yleistykset eivät oikeuta stereotypointiin vaan kukin opiskelija on kohdattava yksilönä. Teorian ymmärtäminen kuuluu kuitenkin kaikkien opettajien monikulttuuriseen osaamiseen, joka Metsäsen (2009: 122) mukaan koostuu tiedoista, taidoista ja asenteista/ominaisuuksista ja jota Korhonen (2013: 64-67) kutsuu kulttuurisensitiivisyydeksi ja kulttuuriseksi lukutaidoksi.

Monikulttuuriseen osaamiseen kuuluu, että opettaja tuntee kulttuurieroja kuten eroja viestintäkäyttäytymisessä ja maailmankuvassa, vaikkei hänen tarvitsekaan tuntea kaikkia kulttuureja. Hänen täytyy oppia uusista näkökulmista ja tulkintamahdollisuuksista. Opiskelijoiden ohjaajan täytyy tietää myös, miten sopeutumisprosessi uuteen maahan yleensä menee ja kuinka se on jokaisen yksilön kohdalla erilainen. Ohjaajan monipuolinen kieli- ja vuorovaikutustaito puolestaan kuuluu monikulttuuriseen osaamiseen siten, että ohjaajan täytyy osata vaihtaa vuorovaikutustyyliä ohjattavan tarpeiden mukaan ja tarpeen tullen ohjaajan on uskallettava käyttää ohjausväliintuloja, jotta ohjausprosessi etenee tavoitteen mukaisesti. Kolmanneksi monikulttuuriseen osaamiseen kuuluu ihmisten kohtaaminen. Ohjaajan pitää tuntea itseään, arvojaan ja asenteitaan ja hänen pitää sietää ennakoimattomia ja epävarmoja tilanteita. (Metsänen 2009, 122-123, Korhonen 2013, 63-67.)

Työkokemukseni kautta olen kehittänyt omaa kulttuurilukutaitoani, mutta mielestäni se taito ei ole koskaan opittu täydellisesti, sillä kulttuureissa ja ihmisten kohtaamisessa riittää opittavaa. Korhosen (2013, 67) mukaan kulttuurinen lukutaito on monikulttuuristuvassa maailmassa selviytymisen kannalta yhtä

olennaista kuin perinteiset luku- ja kirjoitustaito ovat olleet. Toivottavasti taito saa jonain päivänä myös sille kuuluvan arvostuksen. Kansainvälisten opiskelijoiden ohjaus on mielekästä työtä, josta saa myös paljon itselleen.

Lähteet:

Hofstede, Geert 2010: Cultures and Organizations. Software on the Mind. Intercultural Cooperation and its Importance for Survival. 3rd edition. McGraw-Hill.

Korhonen, Vesa 2013: Haasteena monikulttuuriset ohjaustilanteet – sosiokulttuurisen oppimisen ja kulttuurienvälisen viestinnän näkökulmia. Teoksessa: Korhonen, Vesa & Puukari, Sauli (toim.): Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Juva: Bookwell Oy.

Metsänen, Riitta 2009: Monikulttuurinen ohjaus käytännössä – vanhaa ja uutta, omaa ja lainattua, läheltä ja kaukaa. Teoksessa: Helander, Jaakko (toim.): Ammatillisen opettajan käsikirja. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 1/2009. Hämeenlinna.

Toivonen, Hannu 2019: Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä lisääntynyt rajusti 2000-luvulla – lukukausimaksujen käyttöönotto ei johtanut opiskelijakatoon. Kaleva 4.3.2019. Luettu: 4.8.2019.

22 Valentina Nikolajeva-Viikki: Nostalgia

Nowadays students exchange is a part of student`s life. While teaching languages to international students teachers are mostly concentrated on the teaching process and the results of learning. We take for granted the thought, that good language skills help a foreign student not only to study successfully, but also to integrate into a new environment, to create social networks and thus to get better opportunities for future carrier. The process of integration into a new environment can be very exiting, but it can also have a lot of challenges. One of the “dark sides” of integration process is homesickness. Homesickness nowadays, at the era of internet and IT-technologies does not bother people as much as 50 years ago. Or does it? Let`s have a look at the homesickness

research. The article by Kristine I. Batcho helps to understand what homesickness is.

“Across time and culture, attachment to home had long been considered natural and healthy. Attitudes toward love of home began to change after homesickness had been labeled a disease in 1688. As exploration and territorial expansion began to view mobility as beneficial and in some cases necessary, the reluctance to leave home behind became a practical problem. By 1898, Kline, one of the early psychologists, argued that science supports the migratory impulse as healthy and attachment to home an obstacle to well-being. Kline contrasted two types of personality. He praised the “cosmopolitan” migrant as one who “has manifold interests, and finds profitable objects and kindred spirits in a variety of situations . . . in the commercial, speculative, daring, progressive, macroscopic interests of the world.” Kline demeaned the lover of home as “provincial, plodding and timid,” whose interests are “identified with the conservative and microscopic affairs of society.”

The view of attachment to home as maladaptive led psychologists to explore ways of preventing and treating the unhealthy condition of homesickness. Is love of home a disorder? Or has it become an inconvenience in a world relying on mobility for economic, technological, and social progress? Empirical research has not yet produced definitive answers to such questions. A number of studies have suggested that homesickness can be associated with psychological difficulties such as loneliness, depression, anxiety, difficulty adjusting to new situations, and psychosomatic health problems”. (<https://www.psychologytoday.com.us/experts/kristine-i-batcho-phl>).

When we speak about homesickness we should remember that there are at least two types of homesickness: let me call them “domestic” and “foreign”. “Domestic” homesickness is a type of homesickness which reveals when a person is moving in own country. (For example students move from home to campus). “Foreign” homesickness reveals while a person is moving abroad. “Foreign” homesickness can be divided into two types: homesickness in mother tongue environment (for example UK or Canada for students from USA and Astralia). And homesickness

in foreign language environment (For example Bachelor or Master degree programs for international students, where the language of learning is English). A study conducted by the Youth Sight (Student, youth and young professional research) and released by the Nightline Association (<https://www.nightline.ac.uk>) found that a third of all students have felt homesick. Researchers pointed out that 4 different “risk factors” can affect homesickness:

Experience: if you`ve never lived away from home before, you`re probably more prone to miss it. You are not used to cope with feelings of unfamiliarity.

Attitude: sometimes homesickness can be a self-fulfilling prophecy. If you are already prepared to feel uncomfortable in a new situation, you probably will.

Personality: if you are not good at warming up with people, this can obviously effect how you cope with the change.

Outside factors: your level of homesickness will depend on how willing you were to make the move.

How to handle homesickness? The best way to rip homesickness is to work through it, rather than try to resist it. Allowing yourself to feel a little sad is a necessary part of moving forward. The more you let used to being away from home, the better you are at coping. Stop dwelling on the past. Try to appreciate what you have in the present. Be open to new experiences and people.(<https://lifehacker.com>).

All these advices can be useful for both domestic and foreign homesickness. But in case of foreign homesickness, when a student lives and studies in foreign language environment, a person has another “risk factor” – the lack of mother tongue use. In such a situation the use of mother tongue can help to avoid homesickness. Here is an abstract from the student`s blog. “Find someone you can talk to in your native language. Using English as your day to day language can be quite tiring and nerve-wracking at times (unless of course you are a native English speaker). Finding someone to talk in your mother tongue will have a soothing effect on you. It will also make you feel closer to home and it is a great way of making new friends”. (isa.ut.ee/blog/preventing-home-sickness/). In an another student`s blog mother tongue is also seen as a good medicine against

homesickness. “If you feel lonely or gloomy in foreign countries, speaking your own language with friends from your country will empty your heavy feelings. There are some things too complicated to talk in other languages or too different to be understood by friends from other countries”. (studyqueensland.gld.gov.au). And of course the use of IT-technologies helps to avoid homesickness. “Skype will make the distance between you and your family shorter”. And there is something more – food. “Having your favorite meal from your country for your dinner on weekend or stressful days will make you feel at home”. (studyqueensland.gld.gov.au).

What I have learned from this homesickness review is that homesickness is a natural part of integration process, but it can be a real problem for some students. The tools of handling homesickness should be known to everybody because it's very important for human's well-being. International students should not only networking in English, but they should have their own space for their mother tongue and their native culture. Fortunately it-technologies help people to be in touch with their native culture, to hear and to use their mother tongue and thus help to minimize homesickness.